

Jenea Vasilieva, muncitoare la o fabrică de produse zaharoase,
se bucură de vacanța să fie dulce...

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

Alfabetul mireasmelor

**Pământul e de două ori
mai bătrîn?**

PELE, DESPRE EL ȘI DESPRE FOTBAL

um se nasc
icloanele

rei mii
e kilometri
u autobuzul

partidă de șah

Schiță de
VASILI AXIONOV

ANUL XXI

32

(1064)

6 august 1965

pagini, 1 leu

... In schimb, Natașa Focenkova are de furcă: trebuie neapărat să învețe înotul

BELETRISTICA

O partidă de șah

În compartimentul rapidului, marele maestru juca șah cu un tovarăș de drum întâmplător.

Prin ținută vestimentară și prin maniere, marele maestru îmbina eleganța cu sobrietatea, vădind, totodată, un fel de neîncredere în propria-i persoană. Era tinăr, îmbrăcat într-un costum gri, cu o cămașă de culoare deschisă și o cravată simplă. Nimeni, în afară de el, nu știa, însă, că această cravată simplă purta marca firmei pariziene „Dior”. Mica taină a cravatei îi dădea tinărului și taciturnului mare maestru un sentiment reconfortant, de superioritate și de bucurie. Ochelarii îi veneau, de asemenea, foarte des în ajutor pentru a ascunde celor din jur privirile lui timide, șovăielnice. El se plîngea nu mai puțin de buzele sale, care se lățeau într-un zimbet jalnic sau tremurau fără nici un motiv. Și-ar fi acoperit cu plăcere buzele de privirile celor din jur, dar societatea nu admitea, deocamdată, acest lucru.

Jocul adversarului său, tatuat la încheietura dintre degetul mare și arătător cu literele G. O., îl frapă și-l necăjea, deopotrivă. În flancul stîng, figurile se îngheșuiau de asemenea manieră, încît prefigurau parcă nodul unei alcătuirii cabalistice, sau acordurile unei orchestre de suflători de mîna a treia, sau zăpada bătută și murdară, sau niște garduri compacte, sau un grup de fabrici de ciment. Intreg flancul stîng era plin de mișcările acre ale cazarmii, sau de cele ale cîrnelor jilave de bucătărie, sau poate chiar de mirosul uleiului de ricin, de care își aducea aminte din copilărie.

— Dumneata ești marele maestru cutare? îl întrebă G. O.

— Da, confirmă marele maestru.

— Ha, ha, ce coincidență! exclamă G. O.

„Coi...? Despre ce coincidență e vorba?”

— „E... de necrezut! Se poate întîmpla oare așa ceva? Refuz, mă dau bătut”, își spuse, în panică, marele maestru. Dar apoi, dîndu-și seama despre ce-i vorba, zîmbi.

— Da, desigur, desigur.

— Iată, dumneata ești marele maestru iar eu o să-ți trag în furculița regină și turnul, spuse G. O., ridicînd mîna. Calul lui zbură sfidător deasupra tablei de șah.

„Furculița în spate, își spuse marele maestru. Așadar, furculița! Bunicul avea furculița lui și nu dădea voie nimănui s-o folosească. Era a lui personală. Furculița, lingura și cuțitul lui, farfuriile lui proprii și o sticlă în care expectora. Îmi aduc aminte, de asemenea, de șuba lui din blana de linx, o șubă grea care atîrna în cuier, la ușă. Bunicul aproape că nu ieșea din casă. Furculița bunicului și a bunicii. E păcat să-i pierzi pe bătrîni.”

Cîtă vreme calul plană deasupra tablei de șah, prin fața ochilor îi trecură din nou liniile și punctele luminoase ale sacrificiilor posibile înainte de mat. Dar, vai, crupa calului, cu învelișul de molton liliachiu murdar, era atît de convingătoare, încît marele maestru nu făcu altceva decît să ridice din umeri.

Introducerea calului negru în îngrămădeala fără sens din flancul stîng, ocupînd cîmpul „34”, te silea, oricum, la meditație.

Marele maestru înțelese că pentru această variantă, în această seară inverzită de primăvară, nu-i erau suficiente doar miturile tinereții. Este adevărat că pe lume hoinăresc niște tipuri și tipese foarte de treabă: Bill — elevul-marinar, Harry — cowboyul, frumoasele Mary și Nelly iar brigantina își înalță, ca altă dată, pînzele. Dar vine o clipă cînd simți pericolul calului negru foarte aproape, în cîmpul „34”. În fața se află lupta complicată, subtilă, atrăgătoare, chibzuită. În fața se află viața.

Marele maestru cîștigă un pion, își scoase batista și își suflă nasul. În cele câteva minute de singurătate deplină, cînd batista îi ascunsese buzele și nasul, i se născu în minte un gând de o filozofie banală. „Uite așa obții cite ceva, dar mai departe? Toată viața dobîndești cite ceva; uneori victoria se apropie de tine, dar ea nu-ți aduce bucuria. Iată, de pildă, orașul Hong-Kong, îndepărtat și plin de mistere, pe care eu l-am vizitat. Am fost pînă acum pretutîndeni.”

„În locul lui, Petrosian s-ar fi declarat învins”, își spuse marele maestru.

Pierderea pionului nu-l întristă prea tare pe G. O., întrucît abia cîștigase turnul. Îi răspunse cu mișcarea reginei, care-i produse marelui maestru senzația unei arsuri în stomac și o instantanee durere de cap.

Marele maestru socoti, totuși, că în rezerva sa se mai aflau unele satisfacții. Așa, de pildă, satisfacțiile pe care și le oferă mișcările lungi ale nebunului, pe întreaga diagonală. Dacă miști puțin nebunul pe tabla de șah, atunci acesta încetinește, într-o măsură, alunecarea impetuoasă a luntrei pe apele solare ale he-

teștelui din jurul Moscovei, de la lumină la umbră și de la umbră la lumină. Marele maestru simți o dorință irezistibilă să ocupe cîmpul „H8”, întrucît el era cîmpul iubirii, culmea îndrăgostiților, deasupra căruia zburau libelulele transparente.

— Cu ce abilitate mi-ai luat turnul, în vreme ce mie nu mi-a rămas decît să aplaud, spuse G. O., și numai ultimele sale cuvinte lăsară să se întrevadă enervarea lui.

— Scuză-mă, îi răspunse liniștit marele maestru. Poate că faci altă mișcare?

— Nu, nu, te rog fără nici un fel de indulgență.

— Am dat pumnalul, calul, pușca mea..., remarcă marele maestru, cufundîndu-se într-o serie de combinații strategice...

„Dacă eu mut așa, atunci el mută așa, își făcu socoteala G. O. Dacă eu mișc aici, atunci el mișcă acolo, apoi eu vin încoace iar el... Oricum trebuie să-l bat, trebuie să-i rup șira spinării. Ce să zic, marele maestru... Las'că am auzit eu de campionatele voastre, unde totul e aranjat dinainte. Fie ce-o fi, trebuie să te bat!”

— Da-a, am pierdut o calitate, îi spuse el marelui maestru, dar nu s-a terminat încă.

Începu să atace la centru și într-adevăr, așa cum era și de presupus, centrul tablei de șah se transformă pe dată în cîmpul unei lupte înspăimîntătoare și absurde. Asta nu mai era nici dragoste, nici întîlnire, nici speranță, nici viață. Regina de negru croncănea la centru, ca o cioară îndrăgostită, dragoste de cioară și în afară de asta vecinii răzuiau vasele de cositor cu cuțitul. Nimic nu definea atît de limpede absurditatea și caracterul iluzoriu al vieții ca această poziție din centrul tablei de șah. Partida trebuia terminată.

„Nu, își spuse marele maestru, poate că nu e încă totul pierdut”. Dădu drumul magnetofonului cu lucrările pentru pian ale lui Bach, își liniști inima în sunetele muzicii, variate și egale, ca plescăitul valurilor, după care pași peste pragul vîlei și se îndreptă spre mare. Deasupra lui fremătau pînii, iar sub picioarele goale simțea poșgița alunecoasă și elastică a acelor de conifere.

Amintindu-și de mare și imitîndu-i vitalitatea, începu să facă ordine și să ar-

monizeze pozițiile de pe tabla de șah. Inima i se lumină și deveni deodată curată. Figurile negre atacau pentru a obține matul, logic, ca o coda de Bach. Posibilitățile de mat străluciau cu o lumină palidă și frumoasă. Marele maestru îl privi pe G. O. Acesta tăcea, scrutînd cu atenție ultimele linii ale adversarului din spatele frontului. Marele maestru tăcea și el, temîndu-se să nu distrugă farmecul acestor clipe.

— Șah, spuse încetîșor și cu încordare G. O., mișcîndu-și calul și de-abia stăpînindu-și țîpătul lăuntric.

Marele maestru scoase un strigăt și o luă la goană.

— Mat! exclamă G. O. cu un glas ce ieșea parcă dintr-un tub de aramă.

— Ei vezi! bîgui marele maestru. Te felicit.

— Uf! se făcu auzit G. O. Of! Ah! Sînt mort de oboseală, de necrezut, dar totuși...! De necrezut, dar e totuși fapt, continuă el hohotînd. Ei da! S-a făcut, își spuse scărpinîndu-se vesel în cap. Ei, marele meu maestru, marele meu maestru, bîzii el bătîndu-l prietenește pe spate. Nu te-au ținut nervii. Așa-i! Recunoaște?

— Da, da, nu m-au ținut, nervii, confirmă grăbit marele maestru.

Vasili Axionov

EDITORIALE

Cartea românească

De un șir de ani, cartea românească tradusă în limba rusă se bucură de o audiență tot mai largă în rîndurile cititorilor sovietici iar presa de specialitate îi acordă atenția cuvenită.

În acest cadru, „Literaturnaia gazeta” a publicat de curînd două note la ultimele traduceri din limba română. Prima se referă la apariția separată a nuvelor lui Dumitru Radu Popescu, „Giștele sălbatice” și „Pădurea”, după ce ele apăruseră, mai înainte, într-un volum compact, ce purta titlul „Floaia albă”. Cu acest prilej, revista sovietică semnaleză cititorilor calitățile nuvelor, de certă originalitate, ale lui Dumitru Radu Popescu.

A doua notă se referă la volumul intitulat „Doine și balade românești”, apărut în „Editura literară”. Cîitîndu-l pe S. Servinski, prefațatorul volumului, revista subliniază bogăția de idei și sentimente cuprinse în doinele și baladele românești, „adevărată istorie artistică a poporului”.

I. MANUKIN

Maternitate

(Linogravură)

cartea

Clasicii francezi

Un nou val de traduceri din literatura franceză a secolului XVII a oferit cititorilor sovietici posibilitatea de a citi în propria lor limbă opera lui Boileau sau La Rochefoucauld.

„Editura literară” a publicat un volum din tragediile lui Corneille, „Arta poetică” a lui Boileau și „Romanul burghez” al lui Furetiere iar „Biblioteca teatrală” comedii lui Scarron. A apărut, de asemenea, pentru prima oară în traducere integrală „Prințesa de Clèves”, de Madame de La Fayette.

De multă popularitate s-au bucurat „Reflexiunile sau sentințele și maximele morale” ale lui La Rochefoucauld. Maximele moralistului francez au apărut în limba rusă încă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, în 1788 și 1798. La începutul secolului următor au apărut două traduceri diferite, în același an — 1809. Un secol mai tîrziu, Maximele au fost traduse într-o nouă versiune, cu participarea lui Lev Tolstoi, care le-a și prefațat.

VITRINA

Mozaic nuvelistic

„Biblioteca pentru toți” a pus la îndemîna cititorilor din țara noastră două volume reprezentative pentru nuvela sovietică contemporană. Primul volum (*), despre care va fi vorba în rîndurile de mai jos, grupează următorii scriitori, de generații diferite: K. Paustovski („Coliba din pădure”), A. Dovjenko („Voința de a trăi”), Vladimir Lidin („Săgetătorul”), L. Leonov („Evghenia Ivanovna”), P. Pavlenko („Indemn la drum”), V. Panova („Surorile”), M. Șolohov („Soarta unui om”), Vera Ketlinskaia („Aleea inginerilor”), V. Nekrasov („Kira Gheorghievna”), E. Kazakievici („La lumina zilei”), S. Antonov („Mătușica Lușă”).

După cum se vede, în paginile primului volum sînt înmănunchate un șir de nuvele aparținînd unor puternice personalități artistice, diferite atît în cîmpul lor tematic, cît și în modalitățile de exprimare a universului ce le este propriu.

Poezia prozei lui Paustovski se întîlnește cu realismul aspru al lui Nekrasov; romantismul de esență simbolică al lui Dovjenko se întîlnește cu spiritul caustic al lui Leonov, care în „Evghenia Ivanovna” vădește o neașteptată înclinație spre proza cu elemente publicistice; ascuțimea observației realiste a lui Kazakievici se învecinează cu lirismul grav și sălbatic al prozei șolohoviene; proza de psihologie subtilă a lui Antonov acompaniază cu ecouri stîns relatezările directe ale Verei Ketlinskaia sau cele pline de vitalitate ale Verei Panova Pavlenko, prezent în volum cu o povestire de călătorie fugoasă, plină de vervă-obîșnuită, e într-un puternic contrast cu caligrafia corectă și amănunțită a lui Vladimir Lidin.

În spațiul restrîns al unei recenzii nu putem decît să semnalăm câteva momente ce merită să rețină atenția cititorului. Așa, de pildă, volumul îi oferă posibilitatea să ia cunoștință de proza lui Dovjenko, re-gizorul de faimă mondială. Beletristica o cupă în opera acestuia un spațiu foarte restrîns, dar are un timbru de certă originalitate, fără de care este greu să-l înțelegi pe creatorul cinematografic. Leonov își dovedește, pentru prima dată în „Evghenia Ivanovna”, o erudiție nebănuită în opera lui din trecut, cu o arie foarte vastă în istoria generală a culturii. Fragmentul din „Kira Gheorghievna” este reflectarea unei preocupări permanente a scriitorilor sovietici contemporani. Iar „La lumina zilei”, „Surorile” sau „Aleea inginerilor” sînt nuvele de o stringentă problematică actuală.

Z. V.

„Coliba din pădure” — nuvele sovietice (antologie), vol. I, Editura pentru literatură, colecția „Biblioteca pentru toți”, 1965.

URBANISTICĂ

Pentru exodul
luminical

Dezvoltarea vertiginoasă a economiei urbane, extinderea cvartalurilor de locuințe pun în fața arhitecților proiectanți de orașe probleme complexe privind amenajarea de zone de odihnă pentru un număr cât mai mare de oameni. Obiectul principal urmărit de proiectanții zonelor de odihnă pentru marile orașe este de a pune în evidență întreaga diversitate a legăturilor dintre anumite elemente urbane și zonele verzi din apropierea lor.

Să raportăm toate acestea la orașul Ust-Kamenogorsk, unul din importantele

Pentru cei mai mici cetățeni ai orașului a fost rezervată zona de altitudine mai mică, cu pante mai line și cu vegetație mai bogată. Este zona cuprinsă între doi afluenți ai Irtișului, unde se vor înălța 18 centre de odihnă pentru 27.000 de copii de vîrstă preșcolară și 15 tabere pionieresti.

Pădurile, care se întind în toate aceste zone, vor servi și pe viitor drept filtru pentru atmosfera orașului. În desigur lor se vor amenaja trei parcuri, cu o suprafață totală de 1700 de hectare. În incinta acestor masive de verdeață se vor construi baze de odihnă pentru o zi, baze turistice, iaht-cluburi, plaje etc. Iarna, parte din bazele de odihnă de o zi vor deveni adăposturi pentru schiori.

Cît privește cordonul verde din imediata vecinătate a orașului, proiectele prevăd plantații de diverși arbori de-a lungul drumurilor. Această centură de verdeață va schimba microclimatul orașului făcîndu-l mai temperat și va fi în același timp o păvăz împotriva vînturilor.

Prea mult zgomot

Fizicienii și igienistii au ajuns la concluzia că unul din neajunsurile civilizației moderne este zgomotul. Huruitul tramvaielor, hîrșitul cuțitelor de strung sau bubuitul ciocanelor pneumatice exercită un efect nefavorabil asupra sistemului nervos. Zgomotele dau naștere la fenomene de oboseală și, dacă durează mai mult timp, pot avea urmări foarte neplăcute.

Lupta contra zgomotelor se duce deci pe toate planurile.

Constructorii de aparate de precizie din Leningrad au realizat un aparat de buzunar care le indică pe loc dacă un zgomot este prea puternic pentru organismul omenesc. Undele sonore sînt transformate în curent electric iar acesta alimentează un dispozitiv de măsurare, făcînd să oscileze acul indicator de-a lungul cadranelor pe care se citește direct intensitatea zgomotului.

Zgomotele nocive descoperite trebuie însă combătute. Este ceea ce preocupă de cîțiva ani pe arhitecții urbanisti, care au inițiat experiențe pe porțiuni de străzi. Acum se va trece la încercări pe scară mai largă în noile cartiere din Moscova și Leningrad. De ambele laturi ale străzilor se vor ridica niște valuri de pămînt înalte de trei metri și căptușite cu beton armat. Înspre case valurile coboară în terase ce vor fi plantate cu copaci. Se pare că aceste construcții vor constitui o foarte bună izolație față de zgomotul circulației.

INDUSTRIA
EXTRACTIVĂ

Trei Baku-uri

Cine vizitează astăzi Tataria face neapărat un popas și în regiunea sud-estică a acestei republici autonome din cadrul R.S.F.S. Ruse, cu orașele ei noi, dintre care multe nu puteau fi găsite pe hartă acum zece-cincisprezece ani. Clădirile frumoase, coșurile fabricilor care se înalță semeț către tărîi, liniile de înaltă tensiune și dantela sondelor petrolifere din Almetievsk, Leninogorsk, Nijnekamsk, Djalil ș.a. dau un pronunțat aspect industrial bătrînilor Urali.

După cum orice nou venit pe acele meleaguri poposește neapărat în așezarea Bavlî din sudul Tatariei, lingă sonda cu numărul 1. Puțul forat acolo în toamna lui 1946 a vestit existența în republică a petrolului. Ceva mai tîrziu, descoperirea, după numai doi ani, a uriașului zăcămint de la Romașkino, a arătat că în adîncurile Tatariei se află „hrană” din belșug pentru motoare și industria chimică. La Almetievsk, capitala regiunii petrolifere din Tataria, se spune, de pildă, că, dacă vrei să vezi cealaltă față a Pămîntului, n-ai decît să privești în fundul unei sonde. E bine înțeles, o butadă, dar ea cuprinde și o parte de adevăr: din clipa cînd a început exploatarea zăcămintului de la Romașkino, în republică s-au forat 14 milioane de metri de pămînt, distanță care depășește diametrul planetei.

Dacă acum cincisprezece ani Tataria dădea numai zece la sută din întreaga cantitate de petrol a Uniunii Sovietice, în momentul de față ea este una din principalele furnizoare de aur negru din U.R.S.S., situîndu-se pe locul întîi în privința extracției. Numai în Tataria există peste trei Baku-uri, exploatarea petroliferă ocupînd o suprafață de mii de kilometri pătrați.

Datorită bogatelor zăcămint de petrol a început să se dezvolte și industria chi-

mică. În 1963 a intrat în funcțiune uzina de sinteză organică din Kazan, prima mare întreprindere chimică din Tataria, care a dat pînă acum mii de tone de fenol și acetonă. Un mare complex de întreprinderi chimice se construiește și pe Kama; în lunca inundabilă a riului, primăvara, în timpul revărsării apelor, se formează de obicei o mare, iar o dată cu construirea barajului hidrocentralei de la Nijnekamsk apa se ridică pînă la 17 metri înălțime. Cu toate acestea, cele trei zăcămint care se află în zona inundabilă vor continua să funcționeze. Sondele vor fi instalate pe niște diguri, construite de parte de mal.

S-a calculat că în ansamblu, în cursul întregului septenal, Tataria va extrage circa 400 de milioane de tone de petrol. Numai anul acesta producția va atinge 76 milioane de tone.

MAȘINI-UNELTE

Scînteia domesticită

La fabrica de ceasuri din Moscova au început să fie aplicate noi metode de lucru, cerute de aspectul modern al modelelor de ceasuri ce se fabrică aici.

Atenția este atrasă, între altele, de mașinile-unelte de electro-eroziune. În ateliere se aud răsunînd niște pocnituri ciudate, ca și cum cineva ar sfișia o țesătură groasă. Zgomotele nu sînt altceva decît descărcările electrice ale electrozilor mașinilor care perforază, în aliajul dur, orificiul dorit.

E o adevărată muncă de precizie, căci care alt instrument ar putea decupa minusculea roțiță dințată dintr-un astfel de material? Poate, doar, diamantul. Înainte vreme, realizarea unei singure matrițe pentru ștanțare necesita activitatea a patru echipe succesive de muncitori. Astăzi, însă, scînteia rezolvă problema în numai două ore!

Pentru domesticirea capricioasei scînteii a fost nevoie de mai bine de un an, răstimp în care savanții unui laborator specializat, secundați de ingineri, au întreprins numeroase cercetări. În clipa de față au fost terminate preparativele pentru realizarea mașinilor-unelte de electro-eroziune destinate producerii unor matrițe de ștanțare pentru un nou tip de ceas, care se va număra printre cele mai plate din lume. Grosimea mecanismului lui va fi mai mică de 2 milimetri!

AGRICULTURĂ

Nouă varietate
de bumbac

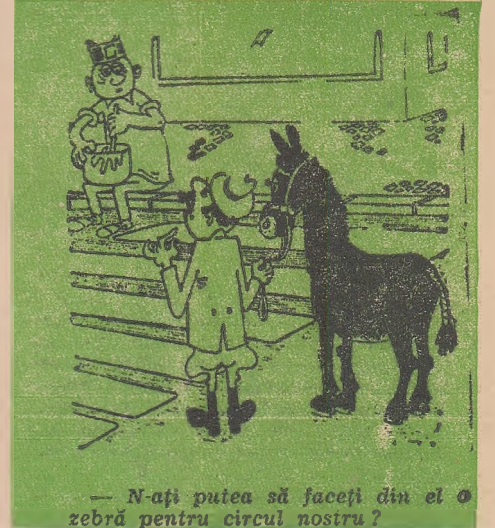
Institutul de cercetări agricole din Tadjikistan a creat o nouă varietate de bumbac cu fibră mijlocie care, după părerea specialiștilor, poate rivaliza cu cele mai bune sorturi.

Bumbacul GIS-451 este de înălțime mică dar are capsule mari, care ating 9 grame. Noua varietate de bumbac produce 40 de chintale la hectar și se coace mai devreme decît bumbacul 108-F, cel mai răspîndit în U.R.S.S. Un alt avantaj este faptul că crește compact și poate fi cules cu mașina.

Cibernetica
și lucrarea Pămîntului

Centrul de calcul din Omsk a analizat și generalizat în cîteva ore observații științifice culese timp de 50 de ani de 600 de stațiuni hidrometeorologice din Siberia de vest. Rezultatele acestor lucrări vor fi aplicate la întocmirea planului de intensificare a producției agricole în Siberia și mai ales la proiectarea sistemelor de irigații și ameliorări.

Cibernetica constituie în agricultura siberiană un fenomen nou, dar acolo unde se cultivă suprafețe mari de teren arabil mașinile electronice se deplasează de mai mult timp, rezolvînd pe loc, cu succes, probleme economice și ajutînd cadrelor de conducere ale colhozurilor și sovhozurilor la elaborarea planurilor de cultură.

— N-ai putea să faci din el o zebură pentru circul nostru?

TRANSPORTURI

1500 de călători
pe oră

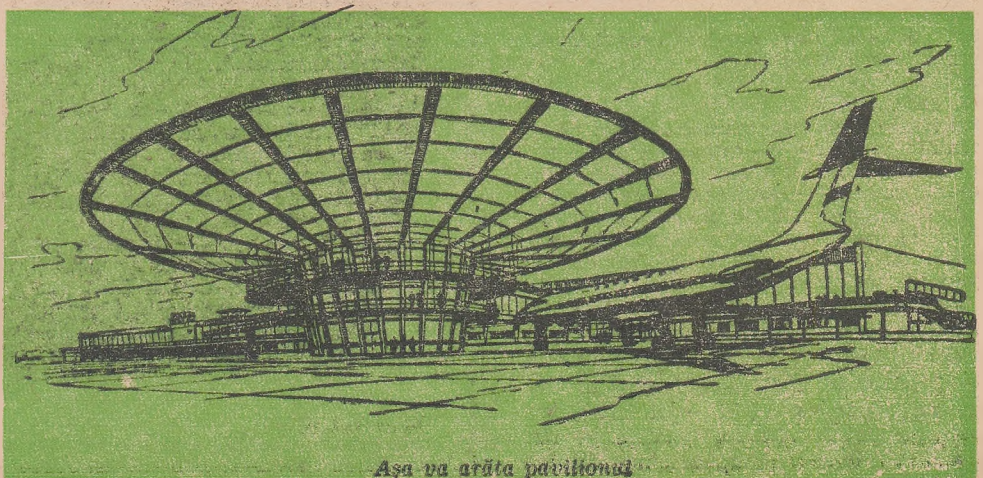
„O navă aeriană supersonică de pasageri s-a oprit pe pista de aterizare. Motoarele au amuțit și de avionul argintiu s-a apropiat o mașină-remorcher, care îl transportă la locul de parcare. Pe imensul „teritoriu” al aeroportului internațional „Șeremetievo”, a șasea poartă aeriană a capitalei sovietice, răsună glasul puternic al unui crainic, care anunță în rusă, franceză și engleză că a aterizat un avion TU-144, întors dintr-o cursă pe linia Paris-Moscova. În fața gării aeriene se află așa zisul pavilion de aterizare. Cele două etaje ale pavilionului sînt împrejmuite, ca de niște inele ale lui Saturn, de două galerii în formă de balcoane. Deasupra, o imensă copertină circulară, care apără călătorii, bagajele și avioanele de intemperii. Parterul și subsolul sînt puse la dispoziția lucrătorilor din serviciul tehnic, etajul întîi e rezervat călătorilor iar etajul doi persoanelor care însoțesc.

Mașina-remorcher a tras avionul în fața pavilionului. Pe o scară, care face legătura între avion și etajul întîi al clădirii, încep să coboare călătorii. Apoi, pe un culoar îngust ei ajung în sala de bagaje; după formalitățile vamale obișnuite, pleacă fiecare la treburile lui.

Aici se impune, însă, o precizare. Relația de mai sus e deocamdată o anticipare, care va deveni însă curînd realitate. Căci în scurt timp, pe aeroportul Șeremetievo din Moscova, va fi dat în exploatare pavilionul despre care am pomenit, un colos în formă de ciupercă, cu un acoperiș-copertină de peste 6 000 de metri pătrați, pe care ar putea încăpea opt blocuri cu câte patru corpuri fiecare, deci un întreg orașel. Lucrările se află în faza de finisare.

Evident, creînd complexul de deservire tehnică ultramodernă a avioanelor tip IL-18, IL-62, TU-104, TU-114 și AN-10, constructorii s-au gîndit și la perspectivele de viitor ale aviației, la ziua cînd avioanele supersonice vor fi oaspeți obișnuiți ai aerogărilor. Și nu este exclusă posibilitatea ca pavilionul de aterizare să primească și primul avion supersonic de pasageri din lume TU-144.

În momentul de față, Uniunea Sovietică are legături aeriene regulate cu 39 de capitale. Cele mai lungi trasee — avînd peste 10 000 de kilometri — sînt Moscova-Accra, Moscova-Havana, Moscova-Djakarta. Curînd, prin intrarea în funcțiune a noului pavilion de aterizare, „Șeremetievo” va putea expedia și primi 1 500 de călători pe oră.

Așa va arăta pavilionul

In excursie

centre industriale ale Kazahstanului. Natura și condițiile climatice ale acestei localități și-au pus pecetea pe proiectele elaburate — în scopul menționat mai sus — de institutul „Lenghiprogor”. Să vedem deci în ce mod vor contribui la odihna orașenilor împrejurimile pitorești ale Ust-Kamenogorskului.

Suprafața totală a zonei verzi din preajma orașului va însuma 630.000 de hectare. Relieful cu forme variate va fi împărțit în trei zone principale de odihnă: fișia de lingă apă (orașul este așezat în imediata vecinătate a riului Irtiș), o fișie muntoasă și una premunțoasă cuprinzînd și o porțiune de stepă.

Fișia muntoasă cu defilee pitorești, păduri luxuriante, riuri rezezi și pășuni este încă de pe acum un puternic magnet pentru orașenii de toate vîrstele. Aici se vor organiza tot felul de baze turistice și sportive.

Zona din imediata vecinătate a Irtișului este cea mai potrivită pentru odihna marilor mase a orașenilor. Aici se vor amenaja 12 stații pentru ambarcații de tot felul și mai multe iaht-cluburi. În aceeași zonă vor exista posibilități vaste de practicare a pescuitului și vînatării.

Dr. Richard Sorge

MISIUNE SPECIALĂ: BERLIN-TOKIO

(XIII)

În 1933, Richard Sorge, lucrător în serviciul de informații sovietic, este rechemat de la Șanghai la Moscova spre a i se încredința o nouă misiune, mult mai primejdioasă, și anume aceea de a se stabili la Tokio în calitate de corespondent al unui ziar hitlerist.

În prealabil, însă, șefii săi hotărăsc ca Richard Sorge să petreacă o vreme în Germania, spre a câștiga încrederea autorităților naziste.

În septembrie, 1933, Sorge se stabilește în Japonia și ia legătura cu viitorii săi colaboratori, înfruntând primele primejdii. Datorită unei activități asidue, perseverente, el izbuteste să-și creeze faima de cel mai bun corespondent german din Japonia.

(Urmare din nr. trecut)

— Nu se poate.

— De ce?

— Din multe, multe motive... Și pe urmă acolo trebuie să am un calm de fier. Trebuie să subordonez totul unui singur scop, îndeplinirii unei misiuni importante.

— Bine, lka... ai dreptate... Mai ales că de acum înainte va trebui să te îngrijești nu numai de mine Ci de doi.

La început, Richard nu înțelese despre ce e vorba, dar apoi îl cuprinsese o bucurie de nedescris. Katea nu-l văzuse niciodată atât de fericit.

— Bravo! — rosti el. Vreau o fetiță. Să-i spunem tot Katea. Neapărat...

În fața casei începuse, însă, să claxoneze o mașină.

Lovitura „tinerilor ofițeri“

La Tokio, atmosfera politică era foarte încordată. Sorge lipsise numai câteva săptămâni, dar între timp în capitala Japoniei se petrecuseră mari schimbări.

Richard își dădea seama tot mai bine care erau forțele ce încercau să influențeze politica externă a Japoniei. Diversele partide reprezentând concurențele capitaliste, și marii latifundiați, precum și organizațiile fasciste se grupaseră în două tabere, între care se dădea o luptă înverșunată. Un grup — „blocul marilor demnitari“ sau al „moderaților“ — condus de prințul Saionji, principalul consilier al împăratului, era împotriva atacării imediate a Uniunii Sovietice. Evident, nu pentru că ar fi fost pentru pace din principiu, ci pentru că „moderații“ socoteau că Japonia nu era încă pregătită pentru un mare război și deci trebuia să aștepte până când U.R.S.S. avea să fie atacată din Occident. În fruntea celeilalte grupări se afla generalul Sadao Araki, fost ministru de război, conducătorul mișcării militare fasciste din Japonia, ideologul „tinerilor ofițeri“. Acesta ura de moarte Rusia. Îi sprijinea față pe gardistii albi, ațîța isteria antisovietică. El cerea declanșarea imediată a unui „război continental“, aruncarea armatei japoneze asupra Republicii Populare Mongole și a regiunii sovietice Primorie. Spre deosebire de „moderații“, Araki încerca să dovedească că fiecare zi pierdută înrăutățește șansele de victorie. Evident, generalul Araki era un partizan fervent al apropiării de Germania hitleristă.

Așadar, care grupare va avea câștig de cauză?

— Cred că înțelegi, dragul meu, că eu personal mizez pe Araki — îi mărturisii la un moment dat Ott lui Richard. — Cu cât mai repede se va produce „incendierea

Reichstagului“ japonez, cu atât mai bine va fi! — conchise el izbucnind în ris.

— Ai umor, Eugen — observă Richard. Dar în sinea lui își spuse: „Venirea la putere a lui Araki înseamnă începutul războiului...“

Max Klausen, care-l înlocuise pe Bernhard, transmise numai decit la Centru informațiile lui Sorge despre primejdia care se apropia.

La 26 februarie, în zori, Richard fu trezit din somn de țîriitul telefonului.

— Te felicit, Richard! S-a produs!

Sorge plecă numaidecît la ambasadă.

„Tinerii ofițeri“ dăduseră o lovitură militară. Știrile se succedau una după alta, din ce în ce mai alarmante: detașamente de complotiști ocupaseră reședința primului ministru, direcția poliției, centrul de comunicații telegrafice și telefonice. Fuseseră uciși mulți membri ai „blocului marilor demnitari“. Primul ministru, amiralul Okada, izbutise să scape, ascunzându-se în cavoul cumnatului său.

Ambasada germană jubila. Nimeni nu-și ascundea bucuria. Legătura cu Berlinul nu se întrerupsea nici un moment. Hitler aproba lovitură.

„Ireparabilul s-a produs!“ — Richard își dădea seama ce consecințe avea pentru Moscova lovitură de la Tokio. Și, în același timp, se întreba alarmat dacă n-avea să se repete și acolo, în țara aceea frumoasă și însoțită de dezmățul bandelor cu zvastică, distrugerea unor monumente milenare de artă, înființarea lagărelor de concentrare...

Rebeliunea părea că ia amploare. Dar, la un moment dat pe fețele diplomaților germani începu totuși să se citească îngrijorarea.

— E adevărat că rebelii sînt mulți, peste o mie cinci sute, că au ocupat cartierele centrale din Tokio — îi spuse Ott lui Richard. — Dar de ce n-au fost sprijiniți de divizia imperială de gardă, de infanteria marină și de unitățile de jandarmi?

În timpul loviturii militare a „tinerilor ofițeri“, armata ocupă o instituție guvernamentală.

De ce Araki nu i-a condus deschis pe „tinerii ofițeri“? Araki e vulpe bătrînă. Trebuie că ceva nu e în ordine...

Richard avu o scurtă întîlnire cu Hozumi Ozaki. Ziaristul japonez era calm, ca întotdeauna.

— Complotul va eșua — îi spuse el lui Richard. Marii magnați ai finanței și industriei socoteau că n-a sosit încă momentul pentru instaurarea unei dictaturi fasciste și dezlănțuirea unui „mare război“. Ei sînt de partea „blocului marilor demnitari“. În afară de asta, complotiștii nu sînt sprijiniți de ofițerii din marina militară. Statul major al marinei este împotriva „planului continental“ al lui Araki și se pronunță pentru „apărare

în nord și înaintare spre sud“. Adică pentru un război în Oceanul Pacific. De altfel, „tinerii ofițeri“ n-au fost sprijiniți nici de garnizoanele din alte orașe... Dar chiar dacă complotul va eșua, influența militarilor asupra politicii externe va spori — observă Ozaki. — Oricît de înverșunată va fi lupta dintre grupări, ele se deosebesc numai în privința metodelor de pregătire a războiului și a datei de declanșare a lui.

Și Ozaki avu dreptate. După patru zile, rebeliunea „tinerilor ofițeri“ fu reprimată. Mai exact, pacificată. Într-un apel adresat complotiștilor, guvernul ceru „copiilor nechibzuiți“ să se întoarcă liniștiți în cazărmi, menționînd că înțelegea bine motivele care-i determinaseră să se răzvrătească. „Predați-vă bunăvoinței împăratului și n-o să vi se întîmple nimic — se spunea în apelul oficial. — Sîntem uimiți de curajul și loialitatea voastră. Vă puteți supune fără să vă temeți că veți fi disprețuiți...“

Și rebelii cedară. Căpeteniile își făcură harakiri, iar generalul Araki, organizatorul din umbră al complotului, demisionă. Exemplul lui fu urmat de cinci sute de ofițeri.

Dar Ozaki avusese dreptate și în privința celei de a doua poziții. Deși fuseseră înfrinți, complotiștii înregistraseră totuși un succes: noul guvern, condus de un fost ambasador în U.R.S.S. iar apoi ministru de Externe, Koki Hirota, începu să se sprijine pe ofițerii fasciști. „Moderații“ cei mai influenți fură înlăturați din guvern.

Și la prima ședință a noului cabinet, Hirota declară că intenționează să înceapă tratative cu Germania hitleristă. Se puneau bazele pentru încheierea „pactului anti-Comintern“.

Un modest om de afaceri

Pe Ghinza înainta o procesiune neobișnuită. Polițiști în uniformă de paradă îl eliberau drumul, îngrămădind lîngă bordura automobilele și rîcșele. De pe trotuar urmăreau procesiunea sute de locuitori ai Tokio-ului.

Trei sute de inși, încercînd să meargă aliniați, înaintau pe bulevardul central din capitala Japoniei zîmbind și salutînd binevoitor în dreapta și-n stînga. Deasupra capetelor lor se înălțau panouri cu zvastica, portrete ale lui Hitler și steaguri ale Germaniei naziste. În rîndul întîi, se afla chiar Herbert Dirksen, ambasadorul Germaniei. Alături de el mergea cu pași mărunți Hitiro Arita, ministrul de Externe al Japoniei. Iar în spatele lor toți germanii din colonia din Tokio. Procesiunea solemnă din 26 noiembrie 1936 marca încheierea, în ajun, la Berlin a unui „pact anti-Comintern“.

Richard mergea aproape în fruntea coloanei, alături de Ott. Acum acest lucru nu li se mai părea atât de ciudat nici chiar celor care nu cunoșteau relațiile lui cu membrii ambasadei; după plecarea corespondentului DNB, Sorge devenise „fîhrerul“ nazist al coloniei germane, conducătorul politic de care trebuia să țină seama chiar și ambasadorul. Afară de asta, Sorge înființase la universitatea din Tokio o catedră de filologie germană, unde preda chiar el, cîștigîndu-și printre germani reputația de om de știință.

Iar în coada coloanei, printre industriași și ingineri, se afla și Klausen, conducătorul unei firme, deschise de curînd, „Max Klausen et Comp.“ — o imprimerie foto; era un om de afaceri modest dar care începea să prospere.

Serbarea se încheie în somptuosul restaurant „Tokio Kaikan“, unde se organizau de obicei recepțiile date de guvern. Se ținură discursuri. Mai întîi luă cuvîntul Dirksen, care vorbi despre alianța germano-japoneză — „apropiere sinceră a arienilor de samurai“. La rîndul lui, ministrul Arita aminti despre „pericolul roșu“ și lăsă să se înțeleagă că noul tratat era îndreptat împotriva Uniunii Sovietice.

Desigur, nici unul nici celălalt nu pomeni un cuvînt despre parafrasele secrete ale pactului semnat la Berlin. Dar secrete pentru cine? Richard ascultă discursurile ambasadorului și ministrului și, închizînd ochii, reciti parcă textul radiogrammei pe care o primise dimineața de la Centru: „Nu pot să nu apreciez informațiile dv. extrem de exacte despre toate

etapele tratatelor nipono-germane... Ne-ați informat just și ne-ați ajutat...“ Richard era convins că telegrama fusese dictată de Uriști. Însemna că Moscova era mulțumită de activitatea grupului „Ramzai“.

Într-adevăr, fuseseră luni de muncă încordată. Tratatul dintre germani și japonezi începuseră încă în primăvară, curînd după rebeliunea din februarie. Eugen Ott fuseseră tot timpul la curent cu mersul lor. Prin mina lui trecuseră toate documentele trimise din Berlin și de către marele stat major al armatei japoneze. El discuta cu Sorge fiecare document nou. Richard primea informații prețioase și de la Miiaghi, care continua să picteze cu succes portrete ale generalilor din marele stat major.

În felul acesta Sorge izbutise să capete nu numai date generale despre conținutul tratatului militar, anexat la pact, ci și amănunte despre el. Așa încît transmisese Centrului textele documentelor, care dezvăluiau pozițiile marilor state majore german și japonez. Îndată ce reprezentanții lui Hitler părăsiseră Tokio-ul, textul integral al acordului ultrasecret se și afla pe biroul de la etajul întîi al „casutei de șocolată“ de pe străduța liniștită din Moscova.

În perioada aceea Max Klausen lucrase de zor. Transmitea în toiu noapții și în zori, în plină zi sau seara, de fiecare dată din altă parte pentru ca stațiile de radiogoniometrie ale colonelului Nomura să nu intercepteze postul emițător. Transmitea de la el de acasă, de la locuințele lui Branko, Miiaghi etc.

Hitler în kimono. „Operă de artă“ a unui pictor fascist japonez

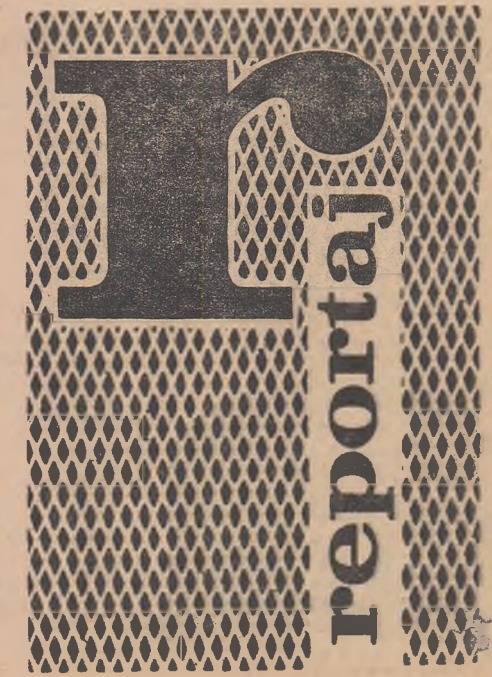
După ce se descotorosise de aparatul greoi al lui Bernhard, lucrurile merseseră bine. Klausen făcea legătura directă cu Centrul pe orice vreme și în orice moment al zilei. Aparatul construit de el încăpea ușor într-un mic geamantan care, în minile unui „om de afaceri“, cum trecea directorul firmei „Klausen et Comp“, nu strînea bănuiele. Și, totuși, Max socotea asta insuficient. De aceea, aranjă lucrurile în așa fel încît, la nevoie, soția lui, Ani, să poată transporta radioemițătorul dintr-un loc într-altul. După ce înfășura piesele aparatului într-un batic de mătase japoneză, Ani le așeza într-o sacoșă cu care făcea piața și, acoperindu-le cu tot felul de mărunțisuri, le transporta fără teamă prin oraș.

Acasă la el, Klausen lucra la etajul I și, într-o odaie mică ale cărei ferestre dădeau într-o grădină în care, de obicei, în afară de el nu mai intra nimeni. Venirea oaspeților era anunțată printr-un clopoțel puternic așezat la intrare. Întotdeauna avea la dispoziție câteva minute ca să-și poată strînge hîrțile, închide radioemițătorul și cobori calm la parter. Și totuși, primejdia care-l amenința se manifesta în cele mai neașteptate feluri.

Într-o dimineață, în cursul unei emisii își dădu seama că ceva îl împiedica să lucreze: liniștea dimineții era tulburată de un foșnet slab. Se uită cu luare aminte în jur. În cameră nu era nimeni. Dar zgometul se întîtea. Radiotelegrafistul privi pe fereastră și înlemni de spaimă. Pe creanga unui copac mare din fața ferestrei se instalase un ins necunoscut, cu o geantă mare, neagră în mină.

Serghei Goliakov
Vladimir Ponizovski

(Va urma)

METEOROLOGIE

Cum se nasc
cicloanele

De un număr de ani, buletinele meteorologice ne-au familiarizat cu o terminologie care, încă acum două-trei decenii, era un domeniu exclusiv al specialiștilor. Noțiuni care astăzi au intrat în bagajul curent al lecturii și conversației cotidiene: cicloane, anticicloane, depresiuni atmosferice etc. aveau în copilăria noastră — sau pentru părinții noștri, dacă sîntem foarte tineri — rezonanțe neobișnuite; oarecum misterioase. Dar dacă denumirea fenomenelor naturale amintite mai sus nu ne mai sună astăzi străin în urechi, ciși dintre noi ar putea spune, de pildă, cum ia naștere un ciclon? Și totuși fiecare am văzut acest lucru de nenumărate ori, fără să ne dăm însă seama.

Să umplem cu apă o chiuvetă și apoi să-i scoatem dopul. Apa începe să scadă și, cînd ajunge la un anumit nivel, deasupra orificiului de scurgere se formează un fel de vârtej. Apa din acest vârtej nu mai curge de-a dreptul către orificiu, cum ar fi logic, ci se rotește în sensul contrariu acelor unui ceasornic. De ce? Foarte simplu! Pentru că pămîntul se învîrtește; din aceeași pricină, în emisfera noastră rotirea apei din vârtej are loc în sensul contrar acelor ceasornicului, în timp ce în emisfera australă micul vârtej prin care se golesc chiuvetele se rotește în unison cu minutarele ceasurilor.

La fel se întîmplă și cu cicloanele. Ca și apa, aerul este un fluid, dar cu o densitate mai mică. Cînd în stratul fluid care înconjoară pămîntul, adică în atmosferă, se produce o depresiune, aerul se precipită într-însa și, la fel ca în cazul exemplului cu banala chiuvetă, nu se poate îndrepta direct către punctul cu o presiune mai mică ci e constrîns, tot de către rotația Pămîntului, să parcurgă o traiectorie spiralată, generînd astfel ciclonul.

Și tot rotația Pămîntului împiedică ciclonul să rămînă pe loc; el se deplasează într-o direcție aproape rectilinie.

Cicloanele au diverse denumiri: în America centrală și latină li se spune **uragane** — de la cuvîntul spaniol „huracan”, derivat, la rîndul lui, dintr-o expresie de origine caraibică; în America de nord sînt numite **tornadoe**; în zona Pacificului au fost botezate **taifune**, de la chinezescul „tai fung” („vînt rău”).

Pentru meteorologi, ciclonul este un vînt de gradul 12 pe scara Beaufort, adică avînd o viteză la sol de peste 29 de metri pe secundă. Un calcul sumar ne arată numaidecît că e vorba de o viteză mai mult decît respectabilă; este, de altfel, cea mai mare viteză pe care o poate atinge o perturbație atmosferică.

Care sînt cauzele care le produc? Cicloanele sînt rezultatul ciocnirii a două tipuri diferite de aer: pe de o parte, aerul cald și umed, pe de altă parte aerul uscat și rece. Cînd aceste fronturi, cum le spun meteorologii, se întîlnesc, se produce un moment de stază; în același timp, însă, masele de aer sînt în contact cu solul care, din cauza rotației Pămîntului, se mișcă. În felul acesta, masele de aer sînt, la rîndul lor, urnite din loc și încep o sarabandă, care devine tot mai vijlîtoasă, pînă cînd atinge, uneori, viteze catastrofale.

Există două feluri de cicloane: tropicale — obișnuite pentru latitudinile cuprinse între ecuator și tropice, mai cu seamă vara și toamnă — și extratropicale care iau naștere la latitudinile mai nordice sau mai sudice decît cele de mai înainte. Cicloanele tropicale au un diametru care variază între 70 și 500 de kilometri, în timp ce cele extratropicale au diametre de peste 2000 de kilometri.

Cicloanele au o viață scurtă. După cîteva ore, imensa energie generată de combinația dintre viteza de aflux a aerului către punctul de joasă presiune și rotația Pămîntului se stinge, înlocuită de un calm profund; stratul de aer aproape că se nivelează și rămîne cvasi imobil. Dar prin locurile pe unde au trecut, cicloanele lasă o îngustă fișie (rareori peste 100 de metri lățime) de distrugerii. În interiorul acestei fișii casele parcă explodează și, lucru care miră totdeauna pe profani, sfărîmăturile lor sînt proiectate totdeauna în afară. Dacă am reținut însă bine

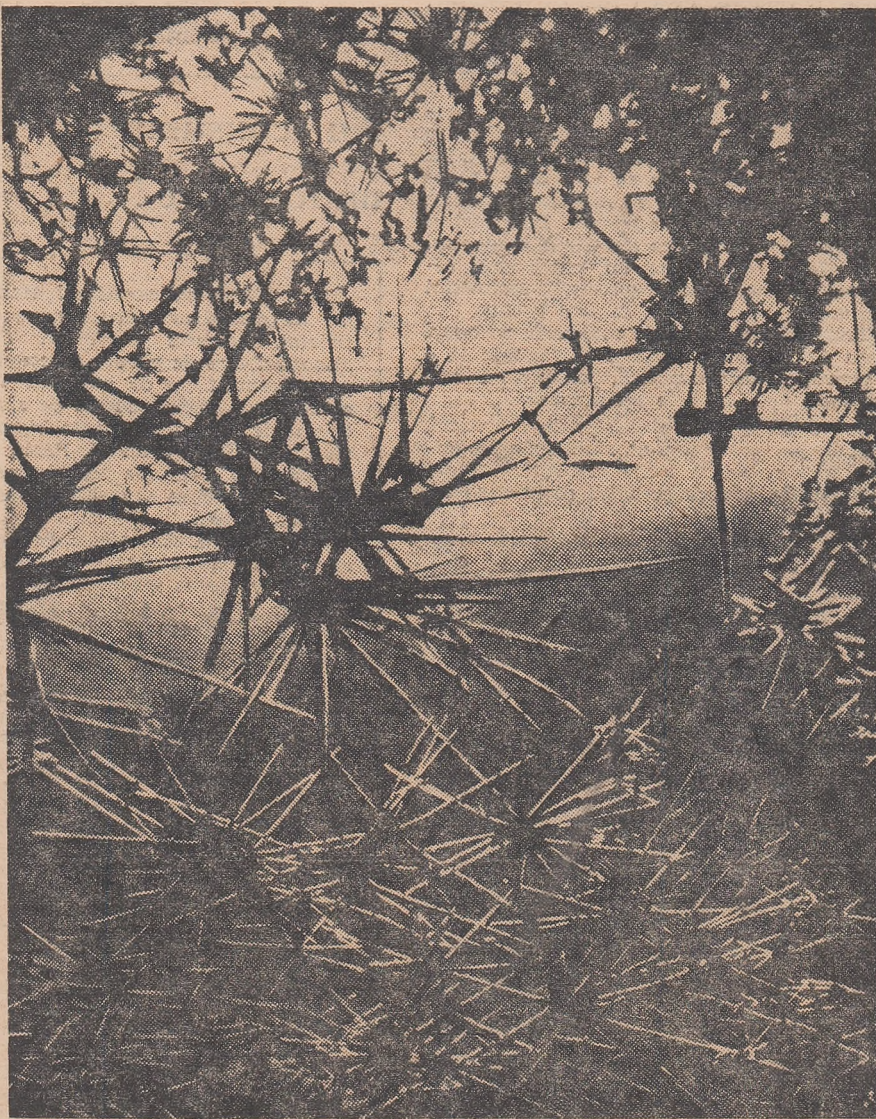
— Imi dictați buletinele meteorologice și mai vreți să am încredere în dv.?

cele ce au precedat, înțelegem ușor — că, în cursul marșului lor devastator, cicloanele absorb aerul înconjurător, care le alimentează, și generează un violent dezechilibru între presiunea internă a casei lor și aceea existentă în mediul ambiant.

În sfîrșit, — și perseverînd în comparația cu chiuveta — la fel cum vârtejul de apă se formează numai atunci cînd aceasta scade la un anumit nivel, și cicloanele iau naștere la înălțimi sub 1000 de metri. În consecință, ele nu reprezintă un pericol pentru navigația aeriană, ci constituie un fenomen care privește numai partea din planeta noastră în care trăiește, printre alte ființe, omul.

G. Gavrilo

FOTOGHICITOARE

Ce reprezintă această fotografie?

Citiți răspunsul în pag. 10-a

CHIMIE

Alfabetul miresmelor

„ORICE SUMĂ PENTRU UN FLACON CU AROME!”

Pe la începutul celui de-al doilea deceniu al veacului nostru o știre senzațională a făcut înconjurul lumii: un grup de arheologi descoperise sarcofagul faraonului Tutankamon. În fiecare din încăperile mormintului specialiștii au făcut sumedenie de descoperiri, care mai de care mai neașteptată. Dar un paragraf din descrierea acestora a zguduit literalmente niște oameni a căror profesie nu are nimic comun cu arheologia: „...am simțit un parfum minunat, care persista de trei mii de ani sub pămînt”. Cei „zguduiți” au fost specialiștii în parfumuri.

După publicarea datelor privind uimitoarea descoperire, pe adresa arheologului englez Carter au început să sosească scrisori cu antete ale marilor firme de parfumuri: „Orice sumă pentru un flacon cu arome!”.

Fabricanții de parfumuri nădăduiau că vor izbuti, cu ajutorul chimiștilor, să afle secretul persistenței uluitoare a aromei parfumate străvechi. Dar vai... Misterul sarcofagului nu a fost elucidat nici pînă în zilele noastre.

Astăzi, se cunosc cîteva zeci de teorii ale parfumurilor, dar nici una din ele nu este unanim admisă. Nu s-a putut ajunge încă la o formulă generalizatoare, deși oamenii de știință au reușit să observe și să studieze unele legi.

Singura concluzie fermă la care s-a ajuns este că însușirile aromatice depind de mărimea moleculei.

„TERRA INCOGNITA”

Un șir de experiențe cu insecte au condus spre rezultate surprinzătoare, aproape fantastice. Fluturile mascul își află „partenera” la distanțe de peste zece kilometri. Calcule foarte precise au arătat că el folosește drept mijloc de orientare o singură moleculă de substanță mirositoare aflată într-un metru cub de aer. Ceea ce este mai puțin decît o picătură de apă pierdută într-un mare fluviu.

Mirosul poate să transmită informații dintre cele mai neobișnuite. Așa, de pildă,

insectele recunosc forma obiectelor fără a veni în contact direct cu suprafața acestora, ci numai după anumite particularități necunoscute ale mirosului. Oamenii de știință numesc aceasta „simț topochimic”.

Cît privește teoria mirosului, și aici ne lovim de o „terra incognita”, la ale cărei hotare străjuie doi stilpi cu inscripții: teoria fizică și teoria stereochemică. Dacă dăm crezare celei dintîi, atunci molecula aromată începe să emită, aidoma unui minuscul emițător, unde electromagnetice. Fiecare miros „lucrează” pe o lungime de undă proprie. După ce ajunge în aparat — celula sensibilă a organului mirosului — unda transmite informația la creier.

Teoria stereochemică este ceva mai complicată. Esența ei stă în aceea că fiecare receptor (cum se numesc terminațiile firilorului nervos) reacționează numai la o moleculă de o anumită formă. Cu alte cuvinte, receptorul este un fel de lăcăț la care se potrivește o singură cheie.

Între stilpii de hotar ai celor două teorii se întinde o imensă țară necunoscută. Care din cele două teorii să fie cea adevărată? Pe unde să pătrundem în această „terra incognita”? Dacă se confirmă teoria fizică, în fața noastră s-ar deschide un mecanism de transmitere a informațiilor de o subtilitate nemăintîlnită. Dezlegarea enigmei „recepționării-transmiterii” mirosului ar permite modelarea unor sisteme de comunicație simple, dar în același timp cu o capacitate foarte mare. Dacă dimpotrivă, ar triumfa teoria chimică ar însemna că și pe viitor vom depinde de purtătorii materiali ai mirosului — moleculele substanțelor aromatice. Dar atunci vom învăța, în sfîrșit, să dirijăm aromele.

MIROSURI CARE VINDECA

În mod cu totul surprinzător pentru cercetători, plantele aromatice, aparent studiate sub toate aspectele ne-au pregătit un dar de preț: arome care vindecă. În urmă cu cîteva ani un grup de biologi sovietici a descoperit la plante un complex de substanțe organice neobișnuite, cunoscut azi sub numele de fitoncide. Sînt toxine chimice naturale, spaima rozătoarelor, distrugătoare de insecte și microorganismele și primejdioase chiar și pentru om. Fitoncidele au diverse compoziții. În complexul lor se întîlnesc, de pildă, uleiuri eterice, alcaloizi și acid cianhidric. Mălinul conține această otrăvă puternică.

Fitoncidele își dezvăluie cu fiecare an noi „trăsături de caracter”. Ele sînt, printre altele, stimulatori de creștere care în același timp nimicesc alte specii de plante. Dar lucrul cel mai important este că s-a putut stabili cu precizie că fitoncidele sînt și antibiotice. Extrase din plante împreună cu uleiuri eterice, ele atribuie parfumurilor și însușiri curative. Și va veni, probabil, un timp cînd dezinfectarea spitalelor și policlinicilor se va face cu apă de colonie specială. Plăgile și arsurile se vor vindeca cu comprese plăcut mirositoare care vor regenera țesuturile. Iar la vindecarea bolilor de piele se vor folosi antibiotice aromatice. Fabrica „Severnoe sianie” a și început, dealfel, să producă o colonie împotriva unor boli de piele.

CAȘALOT ÎN EPRUBETĂ

Fină la sfîrșitul veacului al XIX-lea chimiștilor nu le-a trecut prin cap ideea îndrăzneată a sintezei substanțelor aromatice. Chimia organică rătașea în întuneric și făcea descoperiri pe dibuite.

Unul din primii compuși aromatici a fost sintetizat cu totul și cu totul întîmplător. Turnînd un acid într-o eprubetă cu resturi dintr-un reactiv, un laborant a simțit un parfum fin de violete. Succesul le-a dat aripi cercetătorilor și au început să apară, ca ciupercile după ploaie, tot felul de imitații de parfumuri de flori.

Aroma trandafirului a fost obținută prima oară din alcool beta-fenil-etilic și mai tîrziu din alte substanțe terminînd cu geraniolul. Aroma s-a apropiat tot mai mult de cea naturală, dar produsul era extrem de scump. Și chimiștii nu au părăsit cîmpul de luptă pînă nu au găsit un procedeu relativ simplu de transformare în uleiuri de trandafir a unor produse ieftine și larg răspîndite, provenite din prelucrarea șteielului.

Astăzi parfumurile artificiale sînt o temă des întîlnită în instituturile de cercetări științifice de specialitate. Rezultatele cercetărilor sînt evaluate de un for suprem, economia. Ea le cîntărește, le compară și decide ce anume este mai rentabil: să se construiască noi fabrici sau să se extragă și pe mai departe prețioasele molecule din produse naturale.

A. Denisov

TEMA
DE SEZON

Căldura și tulburările digestive ale copiilor

În timpul verii una din cele mai răspândite afecțiuni acute ale sugarilor și copiilor mici (până la 3 ani) sînt tulburările digestive, cunoscute de medici sub numele de dispepsii.

Cauzele care pot produce aceste tulburări sînt multiple. Ne vom opri la cîteva din cele mai importante, pentru că de cunoașterea lor depinde și prevenirea îmbolnăvirii.

Cele mai frecvente cauze ale dispepsiilor sînt cele așa-zise „alimentare”: hrănirea sugarului mic cu alimente nepotrivite pentru vîrsta lui sau cu cantități prea mari de lapte, nerespectarea orelor de alimentație (mai ales la copiii alimentați artificial), abaterile de la igienă prin administrarea laptelui contaminat cu microbi (prin păstrare la căldură în vase nefierate, expus la praf și muște etc.).

O altă grupă de cauze o constituie cele „infecțioase”. Indiferent de natura lor (microbiană, virotică) sau de localizarea lor (nas, gît, ureche, piele, intestin, rinichi) ele pot duce la același rezultat.

Anotimpul călduros este un factor favorizant al tulburărilor dispeptice ale copiilor, statisticele arătînd că există un „vîrf de vară” al acestor afecțiuni. Căldura mare din timpul verii sau schimbările bruște de temperatură micșorează rezistența copiilor și contribuie la alterarea alimentelor, în special a laptelui.

Forma cea mai ușoară a tulburărilor digestive este *dispepsia acută simplă* sau diareea obișnuită. La început copilul suportă diareea, dar după cîteva zile pierde pofta de mîncare, varsă, are scaune mai multe, își pierde vioiciunea, devine palid.

O formă mai serioasă este *dispepsia acută gravă* sau diareea cu stare toxică. Copilul cu dispepsie gravă are febră mare, vărsături repetate, scaune dese, cîte 10—20 pe zi, apoase, galben-verzui sau brune, este agitat, plînge, e palid, buzele îi sînt uscate, ochii înfundați și încercănați, are sete mare.

Cea mai gravă formă de dispepsie la sugar o reprezintă *toxicoza*, în care simptomele descrie la dispepsia acută gravă capătă o amploare extraordinară, scaunele puțînd ajunge la 30—40 pe zi și ducînd la o mare scădere în greutate. Este cea mai periculoasă formă de boală: netratată poate duce în cîteva ore la un sfîrșit fatal.

Prevenirea tulburărilor digestive la copii în timpul verii impune o serie de măsuri care se pot rezuma astfel:

1. Dat fiindcă cei mai mulți sugari suportă destul de greu căldura de vară, ei vor fi feriți de soarele puternic al zilei. Din cauza căldurilor mari de vară, pofta lor de mîncare este scăzută, dar setea e mai mare. Nu se vor depăși totuși cantitățile de lichid prescrise de medic.

2. Alimentele care se prepară pentru copii trebuie să fie proaspete și de bună calitate. Este bine să fie gustate de mamă spre a se convinge că nu s-au stricat între timp.

3. Numărul meselor copilului nu va fi mai mare de 7 pînă la vîrsta de 6 săptămîni, 6 de la 6 săptămîni, apoi 5 mese, iar intervalul dintre ele va fi respectat cu strictețe (3—4 ore, după vîrsta și starea copilului).

4. Nu se vor introduce alimente noi în alimentația copilului, decît după sfatul medicului sau al surorii de ocrotire. Cantitățile din noul aliment vor fi la început

mici și vor crește încetul cu încetul. Nu se introduc deodată două sau mai multe feluri de alimente.

5. Intrucît laptele este un bun „mediu” de creștere și înmulțire a microbilor el trebuie fiert și păstrat în așa fel încît să se evite pericolul contaminării. Consumarea laptelui este bine să se facă în cel tîrziu 24 de ore. Folosirea laptelui praf oferă avantajul siguranței în ceea ce privește calitatea și sterilitatea.

6. Biberonul și vasele folosite la fierberea diferitelor preparate ale laptelui trebuie bine spălate, după fiecare folosire, și opărite în apă clocotită înainte de fiecare masă. O dată pe zi, biberonul trebuie fiert 10 minute; la fel țetina bine spălată cu apă, stearsă cu tifon curat și păstrată sub un pahar, la adăpost de praf și muște.

7. În sfîrșit, o ultimă recomandare: nu se va înfărca sugarul în timpul verii decît în cazuri excepționale cu avizul medicului.

La apariția primelor semne de boală se va face apel la medicul pediatru.

Dr. M. I. Speranski

LA ÎNTREBARILE CITITORILOR

Pruritul cutanat

Pruritul este un simptom care se manifestă la nivelul pielii printr-o senzație de mîncărime mai mult sau mai puțin intensă. Pruritul poate fi local sau generalizat.

El poate fi provocat de o multitudine de cauze generale sau locale printre care cităm pe cele mai importante: intoxicații (cafea, ceai, alcool, tutun, morfină, cocaină, arsenic), boli interne (diabet, gută, ateroscleroză, hepatite, nefrite, tulburări gastro-intestinale, constipație cronică, leucemie, tumori glandulare și ale organelor interne), boli dermatologice (scabie, urticarie, dermatite, lichen plan), tulburări ale sistemului nervos central și vegetative, tulburări endocrine, în special în sfera organelor genitale, paraziți intestinali... Și „lista” este departe de a fi epuizată.

Succesele tratamentului împotriva acestui simptom supărător depind deci, în primul rînd de *înlăturarea cauzei* care i-a dat naștere. De aceea se vor face toate analizele și examenele medicale menite să depisteze agentul etiologic. La pruritul anogenital se va face neapărat examenul prostatei, vezicii, uterului, examenul coproparazitologic (pentru oxiiuri), examenul chirurgical (hemoroizi, cancer rectal).

Tratatul etiologic este însă adeseori greu de realizat și atunci se recurge la o terapie simptomatică, asupra căreia ne vom opri în cele ce urmează.

Se va da o deosebită atenție dietetică, pe care bolnavul și-o va stabili singur eliminînd din regim toate alimentele după consumarea cărora pruritul se intensifică,

precum: condimentele (piper, ardei, muștar), conservele, mezelurile, peștele, icrele, ouăle, ciocolata și orice substanțe iritante sau toxice (alcool, tutun etc.). Regimul lacto-vegetarian convine de obicei cel mai bine suferinzilor de prurit. Se va combate constipația, reglementîndu-se scaunul printr-un regim de fructe, miere de albine luată dimineața pe nemîncate cu un pahar de apă rece etc.

Albiturile de lînă, ca și lenjeria de nylon, vor fi evitate. Se vor face cure helio-marine sau în stațiuni de muște de altitudine medie.

Ca tratament general se indică pe primul plan calmante ale sistemului nervos tip Bromosedin (granule), 2—3 lingurițe pe zi între mese sau tranchilizante (meprobamat, clordelazin, benactizin) după sfatul medicului. O bună acțiune asupra sistemului nervos și de calmare a pruritului o are somnoterapia, în special prin hipnoză.

Desensibilizările prin histamină au o acțiune favorabilă, în special în pruriturile care însoțesc manifestările de sensibilizare (urticarie etc.).

Vitamina PP, 2-3 comprimate de 0,10 g zilnic luate imediat după mese, are un efect calmant în unele prurituri și merită încercată.

În ultimul timp în „arsenalul” antipruriginos au fost introduse preparatele cortizonice (pe cale orală), dar nu se va recurge la ele decît în cazuri extreme și sub supravegherea medicală.

Tratatul local va urmări mai întîi realizarea unei „antisepticii” locale care în unele cazuri poate înlătura pruritul (secreții vaginale, trichomoniază, oxiiuri etc.).

Băile calde cu țărițe, coji de stejar, sulf, fricțiunile hidroterapice, dușurile calde sau cu aer cald pot fi utile în multe cazuri.

Compresele umede reci cu acid boric 3%, borax 3%, ceai de muștel au un rol calmant asupra terminațiilor nervoase. Ele vor fi folosite numai în pruriturile localizate, timp de 24—48 de ore pentru a nu produce „macerația” urmată de suprainfecția pielii.

În pruritul întins, însoțit de inflamații generalizate ale pielii, se vor aplica pudre cu talc mentolat și sulfamidat (Rp. Talc mentolat 1% + sulfamidat 10%) sau mixturi după formula: Rp. Talc 10 g + oxid de zinc 10 g + glicerină 5 g + alcool 30 g + stovaină 1 g + apă distilată ad 100 g.

Rezultate foarte bune în sedarea pruritului dau preparatele cortizonice folosite local (Rp. Hidrocortizon 5 fiole + lanolină 8 g + vaselină 2 g).

În sfîrșit, în cazurile grave vor fi încercate autohemoterapia, radioterapia superficială 2-3 ședințe de 80-120 r, injecțiile intravenoase cu procaină 1% (5-10 ml pe zi) — dar indicarea acestor tratamente rămîne la latitudinea medicului specialist.

Dr. E. V. Rubin

MOZAIK MEDICAL

Nu consumați multă sare!

Iată sfatul pe care-l dă amatorilor de mîncăruri sărate cunoscutul fiziolog sovietic prof. V. Parin. Savantul este de părere că consumul permanent, timp de mai mulți ani, al unei cantități excesive de sare de bucătărie dezvoltă boala hipertensivă. Totodată, prof. V. Parin consideră că o cantitate prea redusă de sare în organism cauzează o hipotensiune arterială.

Ca exemplu, sînt citate date referitoare la relația dintre consumul de sare și creșterea tensiunii, date obținute în diferite țări. Astfel, aborigenii din Australia, eschimoșii din Groenlanda care, în general, consumă mai puțin de 5 g de sare în 24 de ore au o tensiune scăzută. În schimb, la țărani din prefectura Akita din Japonia s-a constatat o tensiune extrem de ridicată. Locuitorii din această parte a Japoniei consumă în hrana lor mari cantități de sare pe care o folosesc la conservarea peștelui și legumelor. Adulții folosesc în mod obișnuit 20—25 g sare în 24 de ore. Cercetările făcute au constatat că în regiunea Akita una dintre principalele cauze ale mortalității o constituie hemoragiile cerebrale. De remarcat că în zonele legumicole din vecinătate, unde populația consumă mai puțină sare, nivelul mediu al tensiunii este mai scăzut.

Se poate afirma — menționează prof. Parin — că un consum rațional, de sare constituie unul din factorii de profilaxie a hipertensiunii arteriale.

Poșta medicului

SOROIU ELENA — Popești-Leordeni: 1) Termenul medical pentru „aprindere de stomac” este gastrită, pentru „acrimă” — aciditate și pentru „astupătură” — astm. 2) Inhalajile cu aerosoli de ape minerale se fac la Herculane, Călimănești, Govora, Olănești care dau rezultate remarcabile în rinite și faringite. 3) Nu vă sfătuiți să operați copilul înainte de 3 ani.

VIORICA V. — București: În tratamentul spondilozel se pot asocia și diverși hormoni ca ACTH, cortizon, extracte tiroidiene, precum și radio și radioterapie, dar numai cu avizul medicului specialist.

MACOVEI STELIAN — București; **TITEL TOMESCU** — com. Budișteni; **DRAGU RADU** — Simeria; **ING. MORAVEK MIROSLAV** — București; **ION NICOLAE** — Băilești; **ȘERBĂNESCU I. DUMITRU** — com. Obîrșia de Cîmp; **CODREANU GABRIELA** — com. Peștera; **STRĂTULESCU GEORGETA** — Birlad; **RADU ANDREI** — Petroșani; **SPĂTAR ANICA** — Meadiaș: V-am răspuns prin poștă.

ELEONORA PETCULESCU — București: Pentru protecția pielii împotriva razelor solare, în afară de rețetele indicate în materialul publicat în revista noastră, puteți folosi produsul PARASOL, existent în comerț, sub două forme: emulsie și loțiune. Produsul conține substanțe „ecran” care permit bronzarea uniformă fără riscul arsurilor solare. Loțiunea este indicată pentru persoanele cu pielea mai grasă, iar emulsia — pentru cele cu pielea uscată sau normală. Petrecere plăcută la mare!

VIORICA HENDEA — Tășnad: 1) Pentru precizarea diagnosticului ar fi fost nevoie de o radioscopie gastrointestinală. Este adevărat că unele tulburări pot fi în legătură cu instalarea precoce a menopauzei, dar slăbirea în greutate trebuie să dea de gîndit. Faceți radioscopia sau internarea într-un spital, după care reveniți. 2) În nici un caz supoziția mamei dv. în privința intoxicației nu este valabilă.

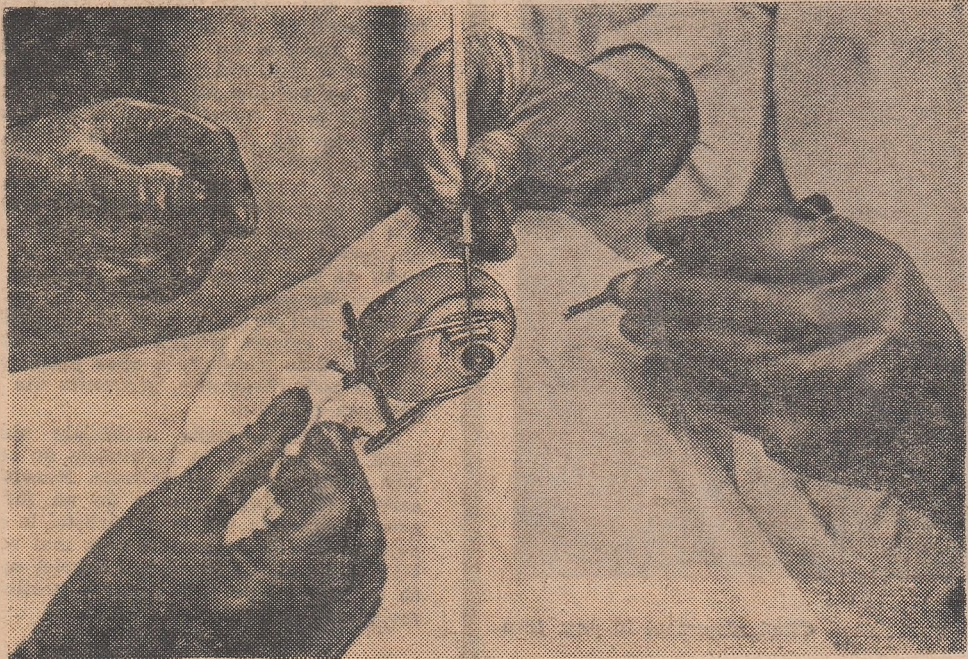
LILI G. — Roșiori de Vede: 1) Pentru „masca de ou”: albușul se recomandă pentru tenurile grase, iar gălbenușul pentru cele uscate. Are o acțiune reconfortantă pentru ten, decongestivă, calmantă, stimulantă și siccativă. 2) Trebuie să faceți un examen oftalmologic. Nu aveți cumva o tensiune prea mică? 3) Pentru a slăbi, la vîrsta dv. este destul să țineți un regim mai sever cîteva săptămîni, de felul celor publicate în pagina noastră. Nu credem că e cazul să luați medicamente. Evitați făinoasele, zahărul, grăsimile și consumați proteine și mai ales vegetale (care ocupă volum și dau „sațietate”). Eventual „cure de foame” (numai cu lichide neîndulcite) la 10 zile (3—4 în total).

M. S. — Vaslui: Gușa nodulară trebuie supusă tratamentului chirurgical după prealabila pregătire cu tiroidă în pulbere. Operația trebuie făcută într-o clinică de specialitate.

SIMONA — Ploiești: Experiențele au arătat că la animale, reacțiile motive de tipul bucuriei sau fricii sînt însoțite de secreția hormonului adrenalinei de către glandele suprarenale, iar adrenalina este în strînsă legătură cu excitația sistemului nervos simpatic. Apariția în sine a unei cantități mărite de adrenalină determină formarea intensă a zahărului. S-a constatat că și la oameni în timpul stărilor motive puternice sporește cantitatea de zahăr din sînge. Astfel se poate spune că o mare parte a modificărilor fiziologice — în ceea ce privește inima, vasele sanguine, respirația etc. care se observă în timpul emoțiilor se explică prin excitarea intensificată a sistemului simpatic și prin secreția adrenalinei.

CIRȘTEA SIMION — Com. Silișteni: V-am răspuns prin poștă.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au însă prioritate asupra celor prin poștă.

Operație pe ochi la clinica de oftalmologie din Riga

arta

a

CINEMA

Cine a creat miturile Vestului?

Un ziar american a făcut de curind un bilanț al filmelor „western” produse de la începuturile cinematografului pînă azi. A rezultat o cifră fabuloasă: circa douăzeci de mii de filme, turnate în cea mai mare parte în Statele Unite, dar și în Italia, Franța, Germania, Spania, Iugoslavia și Cehoslovacia. Ținînd seama că un astfel de film costă în medie circa 250.000 de dolari (multe se ridică la peste un milion), rezultă că pentru cele 20.000 de „western” s-au cheltuit cinci miliarde de dolari — cît bugetul unei țări foarte bogate!

Născut spre a ilustra fapte istorice și folclorice, acest gen de film a apărut la începuturile sale ca un reflex al istoriei recente a S.U.A., a mitizării personajelor, eroilor și fenomenelor sale colective, cum ar fi goana după aur, apărarea împotriva bandiților, colonizarea pămînturilor din vestul Americii etc. Mii de filme au abordat pînă la saturație aceste teme, au descris și redescris toate personajele. Astfel că în momentul de față „westernul” american nu mai e, cum îl numea criticul francez André Bazin, „cinema prin excelență, fiindcă cinematograful înseamnă mișcare”, ci a devenit un film dramatic și psihologic normal, nu întotdeauna suficient de aventuros. Căci pieile roșii au cam dispărut de pe peliculă, și împușcăturile au fost reduse la minimum.

La acest punct s-a născut fenomenul „westernului” italian, ca un răspuns la interesul nestins al publicului pentru acest spectaculos gen tradițional. Așa au apărut pe ecran, cu enorm succes, „Pentru un pumn de dolari”, „Un pistol pentru Ringo” și altele.

În stagiunea 1964—1965 au rulat paisprezece „western” italiene, care au făcut față onorabil confruntării cu peliculele venite de peste ocean. Drumul a fost deschis și acum aproape că nu e zi să nu se anunțe intrarea în producție a unui nou „western”.

Printre regizorii care s-au consacrat acestor filme, Primo Zeglio, personalitate artistică multiplă și interesantă, ocupă un loc de frunte. Licențiat al Academiei de arte frumoase din Torino, al școlii „Eleonora Duse” și al Centrului experimental, pictor, scriitor, ziarist și regizor, Zeglio scria încă în 1950 că italienii ar putea realiza strălucite filme de tip „western” abordînd teme Renașterii. Și cu toate că nimeni nu i-a împărtășit opinia, Primo Zeglio a continuat să fie convins că europenii au toate șansele să-i întrecă pe americani pe acest teren cinematografic, deoarece izvoarele lor de inspirație n-au fost sleite în mii de filme și telefilme.

Tot lui Zeglio îi aparține ideea că marile mituri ale Vestului au fost create de europeni: costumele pe care le poartă cow-boy-ii sînt de proveniență spaniolă, pistoalele care le atîrnă la șold le-au purtat mai întîi emigranții europeni pentru a se apăra de localnici etc. etc.

În momentul de față, în deșertul Almeria din Spania Primo Zeglio turnează filmul „Cei patru incoruptibili”, care va îmbogăți palmaresul „westernelor” produse în Italia — țară care acumulează de partea ei din ce în ce mai multe șanse de a deveni una dintre cele mai mari producătoare de „western” din lume.

O. Esaulov

Orașul meșterilor

Scrișă aproape acum un sfert de secol, piesa-basm „Orașul meșterilor” sau „Povestea celor doi cocoșai” a scriitoarei sovietice Tamara Gabbe, a fost jucată cu răsunător succes pe scena multor teatre din U.R.S.S.

Inspirîndu-se din motivele piesei, tînărul regizor Vladimir Bicikov turnează un film în studioul din Minsk, pe baza scenariului scris de dramaturgul Nikolai Erdman.

Acrița filmului se petrece într-un oraș născut de fantezia autorilor, în care trăiesc meșteri neîntrecuți în specialitatea lor: armurieri și țesători, sticlari și giuvaergii, simigii și croitorii.

Dar într-o bună zi orașul pașnic, vesel și harnic este cotopt de soldați străini înarmați pînă în dinți, care instaurează rînduiele lor singeroase. Ei transformă zîmbetul în plîns, bucuria în suferință. Dar cruda lor stăpînire nu e de lungă durată. Poporul se răscoală și își eliberează orașul, pentru a trăi în continuare după legile lui cinstite și drepte.

Unul dintre eroii principali ai filmului este veselul mîturător de stradă Gilbert-Cocoșatul, poreclit Karakol, favoritul tuturor. În rolul lui Karakol debutează tînărul actor Gheorghe Lapeto, venit în cinematografie direct din... armată.

Acrița Marianna Vertinskaia interpretează rolul Veronikăi, fiica starostelui croitorilor. Frumoasa și îndrăzneța Veronika își dăruiește inima lui Karakol, pe care o minune îl răsplătește pentru faptele lui bune, izbăvindu-l de cocoșă.

Muzica filmului este scrisă de compozitorul Oleg Karavaiciuk.

Marianna Vertinskaia, în rolul Veronikăi

TEATRU

„Stagiunea rusă” a Eleonorei Duse

Revista italiană „Il Drama” a publicat recent un articol consacrat relațiilor dintre marea acriță Eleonora Duse și teatrul rus. Reproducem mai jos cîteva fragmente.

În cursul stagiunii 1889—1890, celebrul actor italian Ernesto Rossi a venit cu trupa sa în turneu la Moscova, unde urma să prezinte o serie de spectacole la teatrul „Paradis” (astăzi Teatrul Maiakovski).

Din trupă făcea parte și marea acriță Eleonora Duse. Rolul pe care îl deținea în spectacolul prezentat era cu totul necorespunzător faimei sale, dar Eleonora Duse ținuse să cunoască îndeaproape Rusia și pe ruși pentru care nutrea o caldă simpatie.

Anul următor, însă, străzile Petersburgului erau împinzite cu afișe care clamau: „Turneu celebrei artiste Eleonora Duse”.

În lunile martie și aprilie, trupa acriței a dat spectacole la Petersburg, Moscova, Harkov, Kiev, Odesa. Duse reapare, în cursul lunii noiembrie, la Moscova și după un scurt interval la Petersburg.

Stagiunea 1891—1892 a fost o perioadă cu adevărat rusească în biografia acriței italiene. Înainte de plecarea sa din Rusia, la începutul anului 1892, Eleonora Duse a publicat în ziare următoarea telegramă: „Îngăduiți-mi să vă mulțumesc din toată inima pentru primirea pe care mi-ați făcut-o. Părăsesc cu regret această țară pe care o iubesc”.

Publicul a primit-o într-adevăr cu foarte multă căldură — ca și cu prilejul celui de al doilea turneu, întreprins de marea artistă în 1896.

Succesul Eleonorei Duse în Rusia a premers cu aproximativ șapte ani inaugurarea Teatrului de Artă din Moscova (M.H.A.T.). În acest timp, majoritatea celor care urmau să-l constituie se cunoșteau vag, totuși aprecierile lor asupra valorii artistice a Eleonorei Duse concordau într-un mod uimitor. Întemeietorii M.H.A.T.-ului — Stanislavski, Nemirovici-Dancenko, Cehov — găseau o mare afinitate între arta Eleonorei Duse și idealurile lor. La rîndul ei, artista considera și ea că dintre toate trupele pe care le văzuse, colectivul din Moscova era cel mai apropiat de ideile sale despre teatru, de esența artei sale.

Așa s-a născut o mare și durabilă prietenie între acrița italiană, pe atunci o celebritate mondială, și M.H.A.T., aflat la primii săi pași. Această prietenie cu reprezentanți de frunte ai teatrului rus a fost baza unei corespondențe susținute și foarte caide. Iată, de exemplu, ce îi scria Eleonora Duse lui Stanislavski, la 16 februarie 1908:

„Văzînd spectacolele trupei dv am regăsit ADEVĂRUL și POEZIA, POEZIA și ADEVĂRUL, aceste două izvoare ale Artei și ale Artistului”.

Iar lui Iuri Beliaev, la 10 februarie 1908:

„Îngăduiți-mi să-mi exprim bucuria și recunoștința pentru faptul de a mă fi întors în Rusia. Dați-mi o piesă rusească bună, o piesă adîncă, poetică și o voi juca din tot sufletul”.

(Eleonora Duse a jucat în „Azilul de noapte” de Gorki — rolul Vasilisei — și în „Frații Karamazov”, despre care spunea: „În viața mea nu m-am împilnit cu o operă mai sublimă. Aveam impresia că mă aflu într-o biserică”).

În 1923 Eleonora Duse s-a întilnit la New York cu trupa Teatrului de Artă, aflat la primul lui turneu american.

Un an mai tîrziu — în 1924 — marea artistă a revenit într-un nou turneu în Uniunea Sovietică, avînd în repertoriu piese de Cehov, Gorki și Alexei Tolstoi.

Și la numai o lună după aceea a murit.

„Pămînt desțelenit” la Tokio

Dramaturgia rusă și sovietică este un oaspete frecvent pe scenele teatrelor japoneze. În ultimul timp la Tokio s-au reluat spectacole ca „Livada cu vișini”, „Trei surori”, „Unchiul Vanea”, „Azilul de noapte”, „Dușmanii”, „Egor Bulciiov și alții” etc.

Dar japonezii vor să cunoască nu numai trecutul, ci și prezentul Țării sovietice. De aceea, teatrele japoneze joacă, deopotrivă, și „Platon Krecet”, „Trenul blindat 14—69”, „Al patrulea”, „Poveste din Irkutsk”, „Luptă inegală”. Iar de curînd, unul dintre cele mai mari teatre din capitala japoneză, „Mingay”, a pus în scenă „Pămînt desțelenit”, după binecunoscutul roman al lui Mihail Solohov.

Presa progresistă s-a ocupat mult de acest spectacol, subliniînd meritul colec-

tivului condus de regizorul Dzukiti Uno, care a reușit să surprindă și să transmită „într-o desăvîrșită formă artistică nu numai marile transformări sociale, ci și schimbările survenite în psihologia oamenilor, în sufletul lor. „Pămînt desțelenit” e spectacolul pe care îl așteptăm de mult, dar pînă acum nu l-am putut vedea” („Nihon no Hoe”). Același ziar subliniază în continuare că în actualele condiții de luptă între „antiteatrul” ostil realismului și dramaturgia progresistă, succesul „Pămîntului desțelenit” în Japonia capătă o semnificație specială. El înscrie o nouă victorie a artei realiste asupra artei reacționare și rupte de viață.

Ultima premieră a Teatrului Mare: balețul „Sfințirea primăverii” de Igor Stravinski

PICTURĂ

Luvrul la Moscova

La Muzeul de artă „Pușkin” din Moscova s-a deschis o interesantă expoziție de pictură occidentală din muzeele franceze și în special de la Luvru.

Nu e prima dată cînd moscoviții au ocazia să admire comorile de artă ale muzecilor din Franța. Dar actuala expoziție este cea mai reprezentativă. Cincizeci și două de tablouri ale unor celebri maștri francezi, italieni, spanioli, olandezi, germani și englezi au străbătut cale lungă pînă la Moscova, de la Paris și Rouen, de la Valenciennes și Bordeaux.

Ca răspuns, Ermitajul din Leningrad și muzeul „Pușkin” din Moscova au trimis la Paris și Bordeaux 100 de minunate creații ale pictorilor francezi. Printre ele sînt tablouri de Poussin, Courbet, Corot, Cézanne, Picasso, Matisse.

La expoziția deschisă la Moscova sînt prezente portrete ale maștrilor Renașterii italiene Boticești și Tizian, autoportretul lui Tintoretto, „Răstignirea” lui Veronese care reprezintă o culme a creației pictorului venețian.

Vizitatorii au de asemenea ocazia să admire „Parnasul”, o capodoperă a pictorului italian din secolul al XV-lea Mantegna. În pinza sa, recurgînd la imagini din mitologia antică, artistul slăvește frumusețea și armonia lumii, perfecțiunea fizică și morală a omului. Expoziția mai prilejuiește moscoviților întîlnirea cu originalele unor lucrări de Daumier, Bosch etc.

Sînt, bineînțeles, prezenți și marii pictori olandezi din secolul al XVII-lea: Hals cu „Țigancă”, Rembrandt cu „Evanghelistul Matei și Îngerul”, una dintre cele mai originale lucrări din ultima perioadă a maestrului.

O interesantă galerie de portrete oferă pinzele lui Holbein, El Greco, Goya, Watteau, David, Ingres. Tablourile romantice ale Delacroix cîntă oamenii-eroi, care trăiesc într-o atmosferă de pasiuni furtunoase și în luptă permanentă cu viața. Tabloul „Absint” al lui Degas e străbătut de durere pentru suferința omului din lumea burgheză, pentru existența lui deșartă, crîncenă. O copleșitoare impresie face una dintre cele mai necunoscute opere ale lui Manet, „Lola de Valencia”, pe care Zola o numea „nestemata cu scilipiri roz-negre”.

Expoziția de la muzeul „Pușkin” se înscrie ca un eveniment de prim ordin în viața artistică a Moscovei.

G. Șramkova

PSIHLOGIE

Cu moș Ene pe la gene...

Somnul și visele sînt manifestări vitale ale organismului nostru care preocupă omenirea de milenii. În societatea primitivă omul credea că somnul ar fi o moarte parțială: seara, sufletul — vizibil doar zeilor și preoților — ar părăsi trupul sub înfățișarea unei păsări, pentru ca să se întilnească cu toate celelalte suflete iar dimineața, la trezire, el și-ar recîntebra domiciliul! Visul juca și un rol important în cultul spiritelor, dar o și mai mare greutate avea în prevestiri. În Egiptul antic negustorii își meniau tranzacțiile conducîndu-se... după vise. Iar pe vremea străbunilor noștri „Cartea viselor” era nelipsită din bibliotecă.

Cercetării științifice nu i-a fost prea ușor să obțină cunoștințe în aceste domenii. Totuși, astăzi dispunem de multe dovezi experimentale privind desfășurarea somnului și viselor.

Somnul

Somnul este baza naturală a visului și de aceea vom vorbi mai întii despre el. În cursul zilei de 24 ore omul prezintă un ritm bifazic specific, somn-veghe, pe care și l-a dezvoltat de-a lungul istoriei. Nici un om nu poate trăi fără somn. Dacă se forțează să stea treaz un timp mai îndelungat (cîteva zile), își zdruncină sănătatea. Somnul inhibă celulele scoarței cerebrale reprezentînd astfel un mijloc de apărare al organismului. Structurile subcorticale continuă însă să lucreze și în somn iar unele grupuri de celule din scoarță se află încă în stare de excitație. Iată de ce nu trebuie să ne mai surprindă faptul că soldații frînți de oboseală dorm în marș. Grupele de celule excitate, numite de I. P. Pavlov puncte de veghe, se

La oamenii care dorm puțin aceste faze sînt foarte scurte cînd se instalează somnul, dar cînd se trezesc durează ceva mai mult. La cei care dorm mult, pot fi observate mai frecvent și un timp mai îndelungat.

Visul...

Visele survin de obicei în starea de somn superficial. Prin urmare, cel care se culcă devreme nu poate visa decît foarte scurt timp cînd adoarme sau abia cître dimineața. În schimb, cel care muncеște pînă noaptea tîrziu are mult mai multe posibilități de a visa, dat fiindcă nu atinge niciodată o mare profunzime a somnului. Somnul fără vise este totdeauna cel mai odihnitor. Deși mecanismul

extind în acest caz și asupra celulelor din aria motorie a scoarței.

Evoluția somnului e variată. Cei care dorm puțin — în general oamenii care se culcă devreme și apoi lucrează cel mai bine dimineața — ating într-un timp foarte scurt (1-2 ore) somnul cel mai profund; cître dimineața, somnul lor devine treptat mai superficial. De aceea se și pretinde adesea că somnul dinainte de miezul nopții ar fi cel mai bun; această constatare nu este însă valabilă decît pentru cei care se culcă între orele 21—22. Al doilea tip de somn, mai puțin recomandat, se întilnește în general la oamenii cu munci intelectuale care lucrează pînă noaptea tîrziu și, după aceea au un somn superficial. În consecință ei

trebuie să doarmă mai mult timp pentru a acumula o cantitate suficientă de somn.

Trecerea de la starea de veghe la cea de somn și vice-versa nu se face bruscă, ci în mai multe faze, caracterizate prin anumite moduri de reacții.

● Faza de activitate normală. Excitațiile slabe au un efect redus, cele puternice un efect accentuat.

● Faza paradoxală. Excitațiile ușoare exercită o acțiune puternică și invers: o atingere este suficientă pentru a trezi individul, pe cînd tunetul nu-l tulbură de fel.

● Faza ultraparadoxală. Excitațiile negative primesc un răspuns pozitiv, iar cele pozitive unul negativ. Această fază se întilnește adesea la copii cînd sînt excesiv de obosiți. Mama se minunează atunci că copilul ei, de obicei ascultător, reacționează în contradicție cu toate indicațiile ei.

● Faza narcotică, a somnului profund, în care orice excitație rămîne fără răspuns.

viselor nu este încă pe deplin lămurit, se poate admite cu certitudine că aceste trăiri disparate, în majoritatea lor vizuale, constituie fragmente stocate în creier sub formă de complexe reflex-condiționate. Caracteristică este lipsa controlului conștient ca și nuanța lor afectivă foarte intensă. În ultimul timp s-a reușit să se urmărească imaginile subiective prin date obiective: astfel, în timpul visului, s-au observat mișcări caracteristice ale ochilor și modificări ale traseului electric cerebral. Visele se nasc în diverse feluri. Ele sînt declanșate de excitații interne sau externe.

Cel care se îndeletnicește cu matematica înainte de culcare, poate fi urmărit în vis de numere și formule. Intîmplările de peste zi reapar în somn deformate, sub o formă sau alta. Și nici nu este măcar necesar ca ele să fi fost trăite conștient, după cum dovedește următorul exemplu: în pragul casei sale, un bărbat trecea zilnic pe lângă un glob de sticlă spart de mult timp. Într-o noapte a visat că globul fusese înlocuit printr-un con de brad din aramă. Dimineața și-a povestit visul în familie și, spre marea lui mirare, a aflat că schimbarea se produsese într-adevăr cu cîteva zile înainte. Acest vis s-a născut în faza paradoxală în care s-a produs un stimul slab, înregistrat inconștient.

Dacă ne cade pătura de pe picioare și ele se răcesc, putem visa că traversăm o apă rece sau un episod de iarnă. Mirosul de parfum ori de săpun dă naștere la vise cu grădini sau buchete de flori. Un incendiu poate fi declanșat — în vis — de scrumul țigării. Și aceste vise survin de obicei în faza paradoxală.

Există oameni care au vise specifice premergătoare unor boli. De pildă, un bărbat care suferea în mod periodic de otită, visa sistematic timp de cîteva zile înainte de apariția bolii că urea și cobora o scară în spirală (din cauza vertijului provocat de inflamația urechii). Prin urmare excitații provenite de la modificări patologice în curs, dar nepercepute încă în stare de veghe, pot declanșa asemenea efecte în faza paradoxală.

O ușoară stimulare a aparatului echilibrului, eventual prin schimbarea poziției în pat, face ca cel adormit să viseze că zboară, lucru deosebit de agreabil. În Evul Mediu unele doftoroaie fabricau o pomadă din fructe de mătrăgună și de neburariță. Acestea conțin atropină și, respectiv, hiosciamină, substanțe care, în doze mai mari, dau stări agreabile de ușoară beție și vise cu sete chinuitoare și imagini erotice. Probabil că visele pro-

voate farmacologic stau la baza legendelor despre vrăjitoarele ce călăreau o eoadă de mătura pînă la locul de întilnire cu diavolul. Acesta le dădea să bea vin care nu le potolea setea și totul se termina cu o orgie. Cînd ajungeau la urechea inchiziției asemenea vise constituiau un pretext pentru declanșarea prigonei contra „vrăjitoarelor”.

...și cibernetica

Multe coșmaruri sînt provocate de condițiile de mediu inadecvate. Iată un vis datorit lipsei de oxigen: un bărbat care se plimba pe o cîmpie se pomeni deodată în fața unui taur infuriat; încercă să fugă, dar un gard înalt îl opri în drum. Groaza, sufocația și bătăile inimii îl ținutau pe loc. În fine se trezi transpirat tot și constată că aerul din cameră era irespirabil.

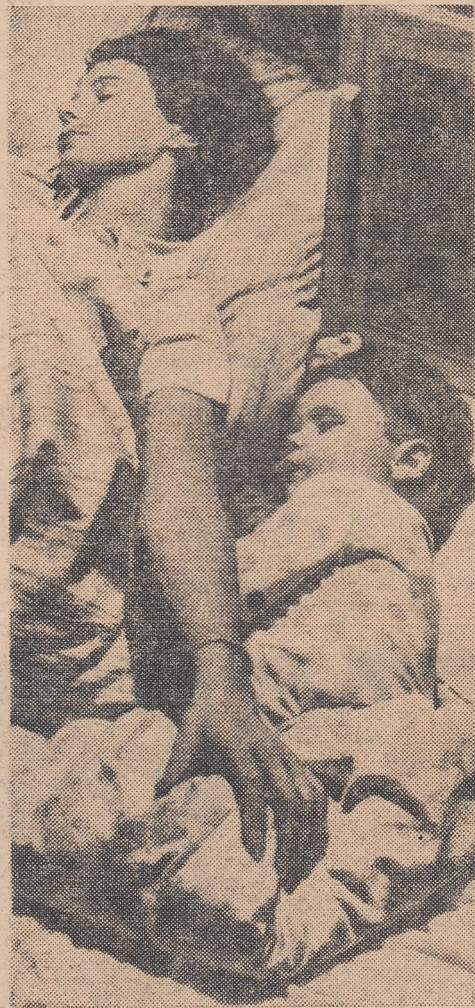
După cum am mai spus visul este un proces normal al organismului declanșat de excitațiile din mediul intern sau extern. Dacă uneori visul se realizează, aceasta ține de un eveniment asemănător trăit conștient sau inconștient sau de o speranță, o așteptare. Astfel, cînd, înainte de ziua lui, un copil visează că a primit multe daruri, cauza trebuie, evident căutată în dorința secretă pe care o nutrește.

Dat fiindcă visul nu conține decît imagini fragmentare, omul cînd le povestește are tendința de a le ordona, de a stabili între ele relații care de fapt nu există. Visul relatat denotă adesea mai multă fantezie decît trăirea adevărată. Aceasta ca și fenomenele expuse mai înainte duc adesea la interpretarea viselor pînă la absurd. În realitate, cartea de vise nu are decît cel mult o valoare istorică și poate servi, numai pentru a petrece o seară amuzantă în societate.

Pentru unii saltul de la interpretarea superstițioasă a viselor pînă la cibernetica modernă este poate prea mare, dar el corespunde faptelor reale.

Am aflat că anumite excitații nu trezesc pe cel adormit, ci îi provoacă un vis. Durata visului poate fi măsurată obiectiv și în general e foarte scurtă. Dacă se face o comparație cu transmisia prin televiziune, se poate calcula cîte imagini și elemente (puncte luminoase) ale unei singure imagini sînt necesare pentru a reproduce visul așa cum îl povestește subiectul în clipa cînd s-a trezit, fără să mai adauge nimic de la el.

Pornind de la durata visului putem aprecia ce domeniu de frecvență ar trebui să prezinte o asemenea reproducere. Cal-

Centrul de veghe din creierul unei mame nu „doarme”, așa încît ea reacționează la cea mai mică mișcare a copilului

cule aproximative au dat valori de ordinul a 10^{20} — 10^{30} Hz. Dat fiindcă procesele cerebrale prezintă frecvențe de cel mult cîteva mii de hertzi iar numărul „canalelor” din creier care funcționează eventual în paralel nu poate depăși teoretic 10^9 — 10^{10} , trebuie să admitem că creierul realizează codificarea informațiilor de cîteva ori mai economic decît televiziunea în stadiul ei actual. Este încă greu să ne închipuim posibilitățile ce s-ar deschide tehnicii prin utilizarea mecanismelor pe care urmează să le mai lămurească cercetarea creierului și viselor.

Petre Vulcănescu

Știință

GEOCHIMIE

Pămîntul e de două ori mai bătrîn?

Înainte de a răspunde, să ne amintim de două teorii care circulă în știința zilelor noastre. Prima, care are destui adepți dar și destui adversari, susține că toate elementele din sistemul periodic al lui Mendeleev s-au format ca rezultat al unei grandioase explozii și că pulberea cosmică, saturată de elemente, s-a condensat relativ repede, dînd naștere Pămîntului și altor planete ale sistemului solar. A doua teorie, îndeobște recunoscută, spune că Pămîntul e în vîrstă de 5 miliarde de ani. Dar cum se împacă această ultimă afirmație cu descoperirea recentă a unor oameni de știință leningrădeni care, studiind xenoliții (incluziuni străvechi în roci) din peninsula Kola au ajuns la concluzia că ei numără 10 miliarde de ani?

Prelucrate și analizate de un colectiv condus de doctorul în științe chimice E. Gherling, datele obținute de savanții leningrădeni au căpătat următoarea interpretare: chiar dacă nu există argumente suficient de consistente pentru a declara categoric că Pămîntul are peste 5 miliarde de ani se poate afirma, totuși, că substanța terestră a existat cu mult timp înainte ca planeta noastră să fi căpătat aspectul ei actual.

Noua teză referitoare la vîrstă Pămîntului a fost expusă la al XX-lea Congres al Uniunii internaționale de chimie teoretică și aplicată, care s-a ținut recent la Moscova. Ce argumente au sprijinit-o?

Pentru a atribui planetei noastre o vechime de 5 miliarde de ani geochimistii s-au orientat după perioada de înjumătățire a uraniului, adică au determinat de cît timp există el în planete și în meteoriți. Dar sînt tot mai numeroși astrofizicienii care neagă posibilitatea acelei grandioase explozii inițiale și adoptă teoria evoluției îndelungate a stelelor. Conform acestei teorii elementele ușoare apar în perioada inițială a formării stelelor și abia mai tîrziu, în urma sintezei din stelele deja formate, iau naștere elementele grele printre care și uraniul. Rezultatul, deci, că potasiul trebuie să fie mult mai bătrîn decît uraniul.

Metoda potasiu-argon, folosită pentru determinarea vîrstei rocilor, e bine cunoscută geochimistilor. Ea se bazează pe generarea spontană a argonului-40 de către izotopul radioactiv potasiu-40 și permite, cunoscînd perioada de înjumătățire și gradul de concentrare a acestor izotopi, calcularea timpului cînd a început cristalizarea substanței. Această metodă a fost folosită de oamenii de știință din Leningrad pentru a stabili vîrsta xenoliților din Kola, în care s-au găsit cantități mari de argon-40.

E limpede că existența universului depășește limita de 5 miliarde de ani — conchide profesorul Gherling. — Totodată lucrarea noastră confirmă, în mod indirect, ipoteza formării elementelor în mai multe etape.

SPANIA

Trei mii de kilometri cu autobuzul

Barcelona, Valencia, Almeria, Granada, Malaga, Sevilla, Cordoba, Madrid, San-Sebastian și din nou Madrid. Dacă la această înșiruire mai adăugați orașe cu nume la fel de răsunătoare, ca Alicante, Murcia, Toledo și Burgos, pe care le-am vizitat fără să înnoptăm acolo, vă puteți forma o imagine despre itinerariul primului grup de turiști sovietici care a făcut o călătorie de șaisprezece zile în Spania.

Numai cu autobuzul am străbătut trei mii de kilometri pe teritoriul foarte divers, bogat și sărac, dar întotdeauna frumos al Spaniei. Am străbătut țara de la nord-est la sud și de la sud la nord. Am admirat pitorescul țărm al Mediteranei, înfloritoare grădina a Spaniei, unde migdalii alternează cu vița de vie și livezile de portocali cu plantațiile de orez.

Mai departe, ne-am continuat călătoria prin munții inverzi și cîmpia roditoare a Andaluziei, prin valea acoperită de la un capăt la altul cu măsline a Guadalquivirului, pe monotonele întinderi sece-toase din La Mancha. În ultima parte a drumului am cunoscut regiunea „umedă” a Spaniei, iar lângă San-Sebastian am admirat țărmurile zimțate ale perfidului golf Biscaya.

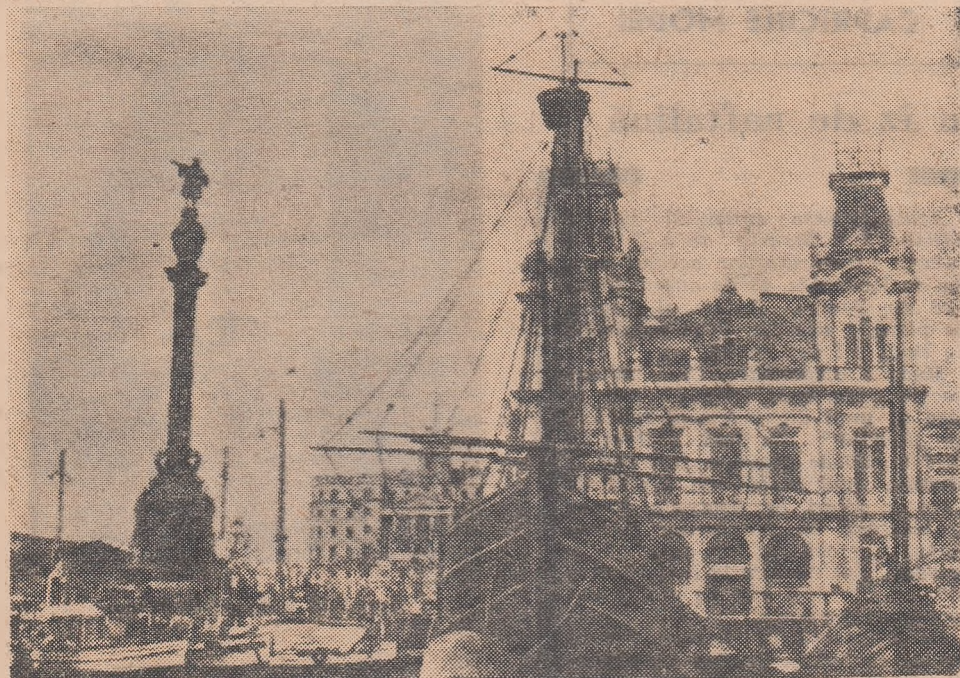
De cum coboram din autobuz, ne îndreptăm grăbiți spre străvechi cetăți și moschei maure, spre ruine datînd din epoca romană, spre castele și palate medievale, spre catedrale impunătoare și muzee splendide, încremenind într-o admirație mută în fața capodoperelelor lui Velasquez și Murillo, El Greco, Goya și Zur-

minăstirea este un important centru al catolicismului din Spania. De istoria ei sînt legate multe legende. Se spune că Wagner ar fi compus „Parsifal” sub impresia străvechiului lăcaș religios. Mînăstirea dispune de o mare bibliotecă, are o școală de muzică corală pentru copii, un muzeu și o tipografie proprie.

În Spania biserica se bucură de o mare influență, ea reprezentînd o forță uriașă: se pare că în nici o țară din lume nu există, raportat la numărul locuitorilor, atîția preoți și călugări. Chiar și Italia, luată împreună cu Vaticanul, se află pe locul doi. Spania e împînzită de catedrale, biserici și mînăstiri. De cînd se naște și pînă moare, spaniolul se află sub supravegherea preoților și a călugărilor. Pe lângă biserică funcționează școli primare, licee și chiar numeroase institute de învățămînt superior.

Pînă și în primul orașel după Barcelona, pe care o părăsisem în zori, erau multe lucruri interesante de văzut. Bine informatul „Guide bleu”, pe care îl cumpărasem la Paris, menționa că la Villafranca del Panades se află un străvechi palat al regilor aragonezi, astăzi transformat în muzeu, capela San Juan construită în 1307, ruinele unei cetăți ridicate în anul 197 î.e.n. și multe alte monumente străvechi, că în următorul orașel, Vendrel, poate fi văzută o biserică avînd un turn original împodobit în vîrf cu un inger negru, că...

Autobuzul nostru, însă, gonia spre sud, ocolînd palatele regale și ingerii negri. N-am zăbovit nici măcar un minut la

Barcelona: Coloana lui Columb, reconstituirea caravelei „Santa Maria” și căpitania portului.

baran. În cele șaisprezece zile am asistat la corride și am ascultat adesea, seara, pasionatele cîntece andaluze; am văzut cu cît entuziasm îl salută spaniolii pe neînfricatul torero (ei nu folosesc cuvîntul „torreador”), pe cîntăreții și dansatorii preferați.

...La Barcelona am sosit într-o duminică după amiază cu un avion al companiei „Air France”. Capitala Cataloniei — al doilea oraș în ce privește numărul locuitorilor din Spania — ne-a întâmpinat, contrar așteptărilor, cu o zi rece, înnoată, neobișnuită pentru acest anotimp.

Au urmat apoi o scurtă plimbare prin Barcelona, pe strada principală, înecată în verdeață, un popas în piața Puerta de la Paz (Poarta păcii), unde se înalță un monument al lui Columb. Odimioară lângă el se afla o căsuță în care se spune că Cervantes și-ar fi terminat de scris „Don Quijote”. Seara ne-am plimbat pe străzile înguste ale vechiului oraș și pe animatul bulevard central. Spaniolii, ca toți sudicii de altfel, își petrec timpul liber pe străzi, în cafenele ori stau de vorbă pe bănci, în squaruri și parcuri.

A doua zi dimineața am pornit spre mînăstirea benedictină Montserrat, care se află la 60 de kilometri de Barcelona. Drumul șerpuia continuu, lipindu-se din ce în ce mai mult de stîncile abrupte. De partea cealaltă a lui se căsca o prăpastie adîncă. Într-un defileu îngust dintre două stînci cenușii și goașe se înalță o biserică impunătoare și câteva hoteluri și pensiuni pentru turiști și pelerini. Mînăstirea se bucură de o faimă mondială și în fiecare an e vizitată de jumătate de milion de credincioși din Europa și de peste ocean.

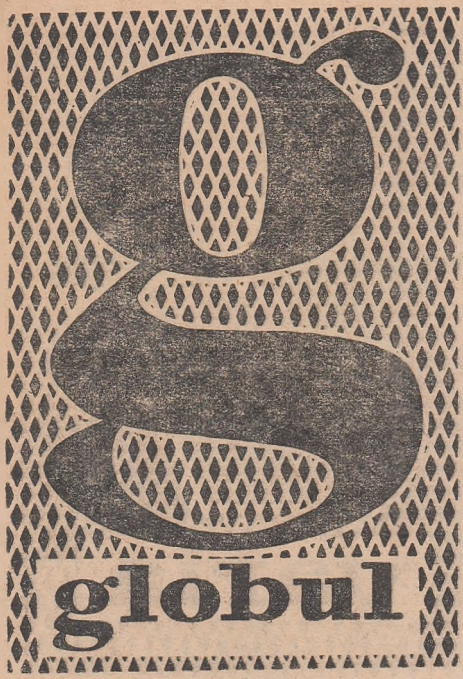
Construită în secolul al IX-lea, distrusă în mai multe rînduri și apoi reconstruită,

Tarragona, un adevărat oraș-muzeu. Insoțitorul nostru era incoruptibil. „Dacă o să urmărim indicațiile perfidului „Guide bleu” — ne-a spus el — n-o să ajungem la Valencia nici în două săptămîni, iar noi trebuie să fim acolo diseară.”

Pe litoralul mediteranean și în interiorul țării am văzut multe hoteluri, pensiuni, campinguri și bungalowuri pregătite să primească turiști. În Spania există toate condițiile pentru dezvoltarea turismului: climă blîndă, peisaje frumoase, sumedenie de monumente arhitectonice și opere de artă, plaje splendide care se întind pe sute de kilometri și unde se poate face baie în mare de la trei luni pe an („Costa Verde”, pe țărmul Atlanticului) pînă la șase-sapte luni („Costa del Sol”). De aceea turismul a devenit una din principalele ramuri ale economiei spaniole. În 1964, Spania a fost vizitată de peste 14 milioane de străini, dintre care aproape jumătate francezi. La Madrid am aflat că anul acesta autoritățile spaniole speră să depășească Italia, care ocupă pînă acum primul loc în Europa.

Cu cît înaintam spre sud, culorile deveneau mai vii, mai tari și natura mai „subtropicală”. Provinciile Valencia și Murcia se află în regiunea cea mai sece-toasă din vestul Europei. Aici nu plouă mai mult de 20-30 de zile pe an.

...Portocale, portocale, portocale. Mari, zemoase, dulci, pretutîndeni înfîlnești celelelele portocale spaniole. Coșuri pline cu aceste fructe gustoase sînt expuse în fața prăvăliilor, în pragul caselor și chiar de indicatoarele rutiere sînt afîrnate plase cu portocale aurii. Poți cumpăra o singură portocală, două, zece, o sută, iar dacă vrei și zece lăzi sau chiar un vagon. Satele și orașele sînt împrejmuite de livezi de

R. A. U.

Cel mai mare oraș din Africa

Fiecare oraș își are culorile lui caracteristice, predominante. Spunem de obicei Praga de aur, Moscova albă, New Yorkul cenușiu. La Cairo, însă, capitala Republicii Arabe Unite și cel mai mare oraș din Africa — peste trei milioane de locuitori — predomină culoarea nisipului. Chiar și cerul, la asfințit, este gălbui.

Celebrul port de pe Nil este întotdeauna animat, chiar și la amiază, perioada cea mai toridă a zilei. Pe străzi circulă tot timpul șiruri nesfîrșite de mașini, printre care se strecoară, cu multă îndeminare, sumedenie de biciclete. Dintre casele înalte, frumoase, fiecare are nota sa specifică, originală, așa încît nu seamănă una cu alta. În fața magazinelor de zarzavaturi se află, așezate direct pe trotuar, grămezi mari de pepeni verzi și galbeni, roșii, pierșici, fructe de cactus și mango.

Serile la Cairo sînt nespuse de frumoase, au un farmec deosebit, unic, așa spune. Luna argintie pare suspendată în virfurile ascuțite ale minaretelor ajurate, care înalță semețe către țării și de unde muzicini cheamă credincioșii la rugăciune. Iar pe crestele zgîrie-norilor se aprind becurile multicolore ale reclamelor companiilor aviatice. Turnul centrului de televiziune, cea mai înaltă clădire din oraș, este și el intens luminat.

Mulți străini care vizitează Cairo își închipuie că e de ajuns să vadă piramidele și Sfînxul, să facă o plimbare cu cămila și să cumpere de la speculanții cîteva frînturi de fresce, sustrase chipurile din mormîntul vreunui faraon, ca să se socotească nici mai mult nici mai puțin „egiptologi”. Dar R.A.U. nu înseamnă numai monumente de artă străvechi, nu înseamnă numai o țară a piramidelor; munca titanică, depusă de cei circa 28 000 000 de locuitori ai săi pentru transformarea și înflorirea patriei lor, fac din ea o țară a prezentului și viitorului.

Pe linia importantelor obiective în curs de realizare se inscrie în primul rînd barajul de la Assuan, grandioasa construcție care va da viață unor pămînturi pustii, va spori suprafețele irigate ale țării cu 850 000 de hectare și va alimenta cu energie electrică tînăra industrie egipteană, orașele și satele republicii.

Se știe că viitorul lac de acumulare se va întinde pe mari suprafețe populate, cum sînt, bunăoară, satele nubiene de pe malul Nilului. În 1970, ele vor fi acoperite în întregime de apă. De aceea în momentul de față, cei cincizeci de mii de locuitori ai Nubiei egiptene au și început să-și părăsească pămînturile pirjolate de soare spre a se așeza într-o regiune mai fertilă din preajma localității Kom-Ombo, la nord de Assuan. Acum cîteva ani a început aici construirea unor case noi, care păstrează în general linia caracteristică locuințelor din Nubia, numai că sînt mult mai moderne și mai confortabile, avînd apă curentă și lumină electrică. Astăzi, de-a lungul străzilor se întind șiruri de case, înălțate din plăci de gresie, material de construcție care se găsește din abundență prin partea locului, în tradiționalul stil nubian, aprobat în prealabil de reprezentanții ai triburilor respective.

Interesant de menționat e faptul că noile sate poartă vechile denumiri iar mulți locuitori vor avea chiar și aceiași vecini cu care au trăit în bună înțelegere pe meleagurile nubiene.

L. Vasiliev

MEXIC

Pescarii

din Veracruz

Veracruz. Căsuțe cu un etaj, cu plase de fier la balcoane și ferestre, străzi înguste, cafenele încărcate de arome și bazare gălăgioase, în care se găsește de cumpărat tot soiul de „fructe ale mării”, de la crabii uriași pînă la stridii.

Cu cît te apropii de port, întîlnești din ce în ce mai multe măturii ale trecutului. „Aici s-a dat o bătălie între conchistadorii spanioli și indienii”, „Pe aici a trecut Cortez”) — arată niște inscripții. Privești fără să vrei pietrele mari ale trotuarului; se pare că și ele păstrează urme lăsate de cizmele conchistadorilor.

...Mașina părăsi orașul și porni cu vitează pe șoseaua care se întinde ca o panglică cenușie și egală de-a lungul plajelor, pe lângă pînă scunzi și colibe mărunte.

— Aici locuiesc pescari — ne spuse șoferul Louis, arătînd în direcția colibelor. Odimioară, în colibe asemănătoare trăiau indienii. Și ei se îndeletniceau cu pescuitul...

Apoi opri mașina și pornirăm pe nisipul mărunt. După cîteva minute, întîlnirăm niște pescari, vreo douăzeci la număr, care aruncaseră un năvod în apă și așteptau nerăbdători prada. Dar îl scoaseră aproape gol: numai cîteva pampano pestriți și alți pești mai mărunti se sbăteau în ochiurile plasei.

— Merge prost treaba — ne spuse cu amărăciune în glas un pescar bătrîn, înalt și uscățiv, cu fața arsă de soarele fierbinte. De o săptămîină nu pescuim aproape nimic. Proprietarul ne amenință că ne ia barca și năvodul. Să-l mai aruncăm o dată. Poate că de data asta vom avea noroc...

— Păcat, tocmai acum cînd prețul peștelui e ridicat — își exprimă regretul Louis.

— Ei, la piață peștele are întotdeauna preț bun — spuse bătrînul arătînd spre oraș. Dar noi îl vindem speculanților cu jumătate de preț. N-avem unde-l păstra și altfel s-ar strica. Ei știu lucrul ăsta și de aceea ne dau cît vor.

— Cum împărțiți cîștigul între dv.? — mă interesai eu.

— Foarte simplu. Împărțim peștele în patruzeci de părți din care paisprezece le dăm proprietarului pentru barcă și năvod iar restul ne rămîne nouă.

— Și peștele de astăzi îl împărțiți tot în patruzeci de părți?

— Da, ca de obicei.

...Ne continuarăm apoi călătoria de-a lungul țărmului. Către seară făcurăm cale întoarsă. Dar pescarii cu care discutaserăm dimineața nu mai erau acolo. Pe nisipul alb și fierbinte se aflau numai năvoadele întinse la uscat. Păreau niște pânjenii uriași. Deasupra lor se roteau în căutare de peștișori păsări de pradă sipoloto. Își întindeau alene aripile negre și scoteau țipete prelungi care se rostogoleau deasupra pinilor seculari și a colibelor...

*) Hernando Cortez, conchistador spaniol care a condus războiul împotriva aztecilor și a cucerit Mexicul (1519—1521).

V. Cicikov

ENIGMELE ISTORIEI

Cine a fost
„Masca de fier“?

O închisoare celebră, Bastilia, și un nu mai puțin celebru deținut: Masca de fier.

A fost transportat în închisoare pe targă, cu fața acoperită de o mască pe care nu și-a mai scos-o niciodată. Nimeni, nici măcar temnicerii, nu i-au cunoscut numele. Posteritatea i-a consacrat nume-roase studii, lucrări literare și artistice, începând cu Voltaire, care l-a și botezat

„Masca de fier“, continuând cu A. Dumas, al cărui erou e în „Vicentele de Bragelona“, cu Pușkin, curios și el să afle identitatea misteriosului necunoscut și terminând, în zilele noastre, cu două producții cinematografice.

Tăcerea desăvârșită în jurul numelui și a culpei care atrăsese după sine o pedeapsă atât de gravă, precum și respectul pe care temnicerii îl arătau necunoscutului au infierbîntat imaginația multor generații. S-a crezut, rînd pe rînd că „Masca de fier“ ar fi fost un fiu nelegitim al regelui Carol al II-lea al Angliei, ducele de Beaufort, Fouquet și chiar Molière. O altă versiune susține că însuși Ludovic al XIV-lea a fost fiul nelegitim al Annei de Austria și că prizonierul din Bastilia era, de fapt, adevăratul moștenitor al tronului. În închisoare el s-ar fi căsătorit cu fiica temnicerului iar copilul lor, izolat în Corsica sub numele de Bonaparte, a lăsat un urmaș celebru: pe Napoleon Bonaparte. Dintre acestea și altele alte ipoteze cea mai răspîdită a rămas, totuși, aceea a lui Voltaire (reluată de A. Dumas) cum că „Masca de fier“ ar fi fost fratele gemă-măn al lui Ludovic al XIV-lea, întemnițat spre a evita o presupusă luptă pentru putere.

Odată dezlegată, enigma prizonierului mascat din Bastilia s-a dovedit mai puțin romantică decît legendele. Deținutul poreclit „Masca de fier“ a fost diplomatul italian Ercolo Antonio Mattioli, născut în 1640 la Bologna. Profesor universitar, apoi ministru al ducilor de Mantua, Mattioli a luat parte la încheierea convenției secrete dintre Franța și Mantua potrivit căreia aceasta din urmă ceda Franței o fortăreață. Dar Mattioli, deși plătit cu dărnicie de către guvernul Franței, a vîndut secretul Austriei, Spaniei și Savoiei, state interesate în această afacere.

Trădătorul trebuia pedepsit. Agenții regelui Franței l-au răpit și l-au aruncat în închisoare, de unde n-a mai ieșit pînă la moarte. Din cei 24 de ani cît a stat închis, ultimii 5 ani și i-a petrecut la Bastilia, înregistrat sub un nume fals, deoarece răpirea și întemnițarea unui diplomat străin contraveneau normelor de drept internațional. De aici și toate măsurile severe în legătură cu prizonierul, de aici și masca ce-i ascundea chipul.

O ultimă precizare: un prizonier cu mască de fier n-a existat în realitate, căci masca lui Mattioli a fost înțotdeauna de catifea. Ce mai contează, însă, acest mic tribut plătit imaginației romantice, pe lîngă altele alte incertitudini pe care ni le-a lăsat istoria?

(Din „Smena“)

REABILITARE

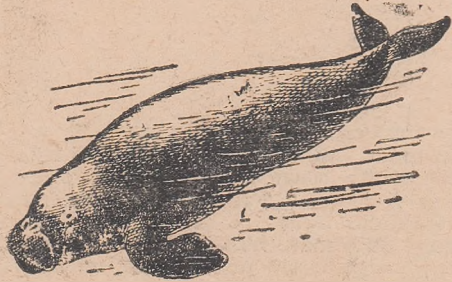
Misoginii și sirenele

Hotărît lucru, sirenele au fost născocite de misoginul. Că s-au găsit și binevoitori care le-au stîlmit pînă au devenit niște ființe irezistibile, al căror glas și frumoșele ademeneau marinarii, nu poate decît să bucure pe reprezentantele părții feminine a omenirii. Dar prototipul lor — vai! — e departe de a le măguli. Priviți-l și veți fi de acord că fără intervenția misoginilor nu i s-ar fi descoperit urmă de asemănare cu femeile.

Desenul reprezintă un dugong. Imprenună cu lamantinii, dugongii alcătuiesc ordinul de mamifere marine numit Sirenii și viețuiesc în mările sudice. Contemplați de departe, cum stau tolăniți pe țărîm, li se poate găsi o oarecare asemănare cu contururile unui corp omenesc. În rest, sînt animale cît se poate de prozaice, greoaie și inerte. Corpul lor poate atînge lungimi pînă la 6 metri, iar botul mustăcios e împodobit cu două buze groase, cea de sus fiind despicată în două,

astfel încît fiecare jumătate se mișcă independent.

Modul lor de viață presupune cît mai puțin mișcare. Sista după mesele imbelșugate — se hrănesc cu plante acvatice și sînt animale foarte mincătoare — și-o petrec pe fundul golfulor în care se aciuiază. Scheletul lor, alcătuit din oase masive și grele, le permite ca intervalele

dintre două respirații să zacă pe fund, ca niște bolovani imenși.

Îndeobște flegmatice, „sirenele“ devin feroase cînd își apără puii, încumetîndu-se să înfrunte chiar și crocodilii. Femelele sînt mame drăgăstoase și le place să-și strîngă puilul „în brațe“ cu înotătoarele. Manifestările afective ale țaiilor sînt însă adesea atît de vehemente, încît numai izolarea puului îl poate salva de dragostea părintească.

Atît dugongii cît și lamantinii sînt vinași pentru carnea lor deosebit de gustoasă, mai gustoasă decît cea de vită sau de porc. În unele regiuni ale Africii vinarea lor e precedată de anumite ritualuri, transmise din tată în fiu. Ele sînt generate de credința — mai puțin romantică decît versiunea fermecătoarelor sirene — că dugongii ar fi întruchiparea păcătoșilor ce-și ispășesc pedeapsa. De aceea, pentru a ucide un dugong trebuie obținută o dezlegare divină.

„Acestea fiind zise, socotim că adevărul despre sirene a fost restabilit și misoginii demascați.

(După „Priroda“)

CAPRICIILE MODEI

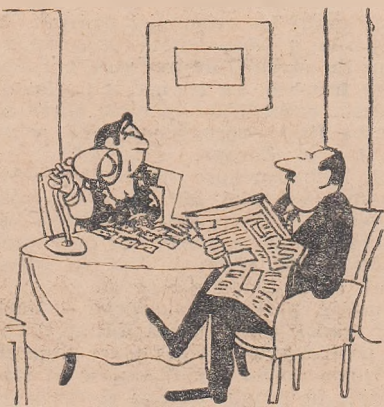
Cu iz de naftalină

Achiziționarea ultimului tip de automobil e departe de a fi visul tuturor admiratorilor acestui mijloc de locomoție. Moda automobilistică din Suedia, Franța, și Anglia, de pildă, a decretat voga mașinilor de tipul cel mai vechi.

Moda e costisitoare. Cine nu cunoaște acest trist adevăr? Așa se face că unul din veteranii tehnicii, un „Renault“ din 1908, evaluat în 1950 la 420 de dolari, a fost pus în vânzare, anul acesta, cu prețul de 2.240 de dolari. Iar pentru a stimula interesul cumpărătorilor și, desigur, generozitatea lor, automobilele vechi sînt vîndute la licitații care înfrunesc pe cei mai de seamă colecționari din lume.

La o mare licitație, care a avut loc de curînd în Suedia, un negustor de vite a vîndut 59 de automobile vechi, cumpărate de tatăl lui în urmă cu 20 de ani. Printre acestea s-au aflat multe piese interesante: un Benz-Velo din 1898, un „Rolls-Royce (botezat „Spiritul de argint“) din 1908, un Ford din 1915. Rolls-Royce-ul a fost cumpărat de un industriaș englez contra sumei de 20.160 de dolari. Pentru toate cele 59 de mașini negustorul suedez a încasat aproape 250.000 de dolari. Fapt care l-a mirat nespuse deoare-ce, a mărturisit-o el însuși, tatăl lui a plătit pentru fiecare din aceste „vechituri“ cîteva zeci de dolari și, doar în cazuri izolate, cîteva sute de dolari. Dar ce nu se face de dragul modei!

(După „Nedelea“)

— Vorbește-mi puțin despre femeia asta blondă care revine mereu în cărțile tale!

VĂ VORBEȘTE
URALUL

„Așteptăm scrisori“

Invitația ne-o adresează, prin intermediul unei scrisori sosite la redacția revistei noastre, un grup de muncitori din cadrul Ministerului construcțiilor din Ural. Reuniți în clubul „Drujba“, prietenii țării noastre vor să afle amănunte despre diferite aspecte ale vieții și activității oamenilor muncii din Republica Socialistă România:

„Ne interesează poporul român, arta, cultura și viața lui, realizările lui în construcția socialistă.

Mulți membri ai clubului nostru colecționează timbre, monede, cărți poștale ilustrate, cărți etc. Am fi bucuroși să facem schimb cu prietenii români și să ne îmbogățim colecțiile reciproc.

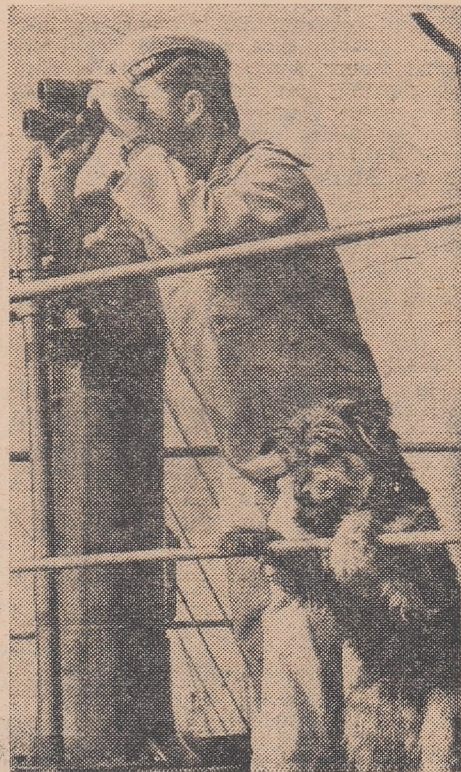
Vă rugăm foarte mult să ne publicați adresa în revista dumneavoastră: **B. M. Bojenov, U.R.S.S., Celeabinsk, 7 A/Ia 420.**

Urăm poporului român mari succese în construcția socialistă!

Cu respect,
din însărcinarea colectivului

B. M. Bojenov
6 iulie 1965

Nu uitați, deci, dragi cititori, că în una din citadelele industriale ale Uralului scrisorile dv. sînt așteptate!

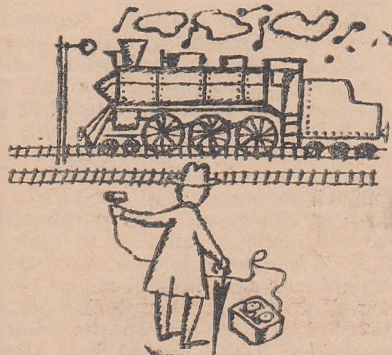

Scrutînd întinderile mării

GUSTURI

Melodiile lui preferate

Salariații depoului de locomotive al unei gări din Roma se obișnuiseră cu bătrînelul acela ciudat care se tot plimba pe liniile de garaj cu o valiză în mînă. Din cînd în cînd se oprea, trîgea cu urechea la ceva auzit numai de el, apoi își așeza valiza pe pămînt și-și făcea de lucru în interiorul ei. Într-o bună zi un feroviar mai curios din fire se apropie de bătrînel și intră în vorbă cu el. Și iată ce află: bătrînelul era un pensionar din Anglia

care se deplasase în Italia pentru a înregistra pe bandă de magnetofon, zgomotele locomotivelor. Îl interesau mai ales fluierăturile și pufăiturile locomotivelor de diferite tipuri.

— Toată viața am fost mecanic de locomotivă — a povestit el. De mașinile

astea sînt legate cele mai frumoase amintiri ale mele iar zgomotele lor sînt melodiile mele preferate. Ascult gîfîitul unei namile de fier și-i determină marca și chiar vîrsta. Am înregistrat pînă acum zeci de sirene de locomotivă, căci fiecare fluieră în felul ei. Din păcate în Anglia locomotivele cu abur se fac din ce în ce mai rare, așa că sînt nevoit să cutreier țările de pe continent.

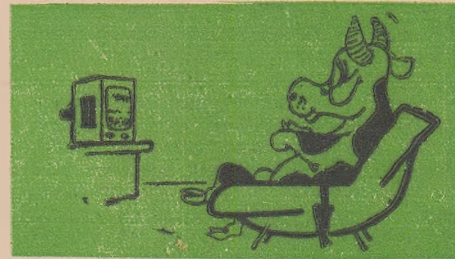
Interlocutorul originalului „meloman“, feroviar și el, l-a înțeles. I-a urat, deci, drum bun și, pentru cînd va ajunge acasă, audite plăcută!

B. Iagniți

DE PRETUTINDENI

Vacile și filmele cu cow-boys

Fermierul Charles Pidgeon din Axmouth (Anglia) folosește televiziunea ca mijloc de mărire a producției de lapte. „Dacă las vacile să petreacă o seară în fața micului ecran, a doua zi dimineața dau nouă litri de lapte mai mult“, susține el. Se

pare că filmele cu cow-boys plac cel mai mult patrupedelor, cele de dragoste le lasă indiferente, iar cele de groază le reduc de-a dreptul catastrofal producția de lapte.

Cerșetorul milionar

Cu ocazia unei razii, poliția din Genova a găsit în buzunarele unui cerșetor zdrențaros 268.000 lire bani lichizi și două lirebre de economii în valoare de peste nouă

milioane de lire. În afară de acestea „cerșetorul“ mai are și o importanță proprietate funciară în orașul său natal, Nettuno, de pe coasta Mării Tireniene.

Zgarda insecticidă

De acum încolo „mamele“ grijului ale cățelușilor alintați din New York nu vor mai avea a se teme că odraslele lor vor fi chinuite de purici sau alte asemenea dihanii. O firmă ingenioasă a lansat pe piață o zgardă din material plastic în care s-a incorporat un insecticid. Fabricanții garantează că tot corpul cîinelui va fi astfel apărut de musafiri nepoțiți un timp destul de îndelungat.

FOTOGHICITARE

Răspuns: Cristale de oxid de zinc.

N U M A I

PÎNĂ LA 31 AUGUST a. c.

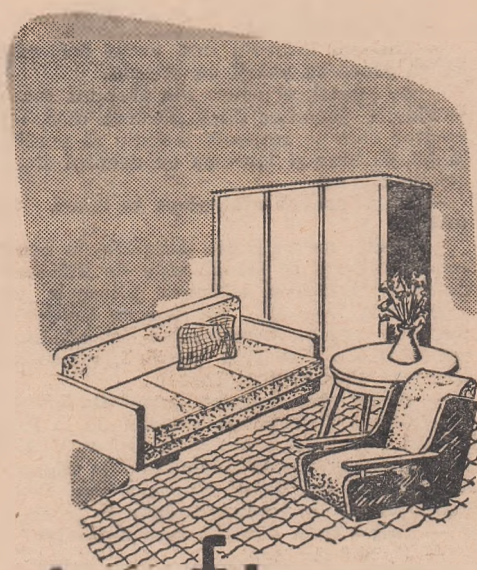
MARI REDUCERI DE PREȚURI

LA

ARTICOLE DE VARĂ

• CONFEȚII • TRICOTAJE • ARTICOLE
DE GALANTERIE • ÎNCĂLȚĂMINTE • ȚESĂTURI

MODERNE — DE BUNĂ CALITATE

Garnituri

- PAL COMPLEX
- FOTOLII PAT
- CANAPELE „CARPAȚI”
- CAMERE DE ZI TIP „MC3”
- SCĂRI POMPIERISTICE DE TOATE TIPURILE
- SCULE DE TÎMPLĂRIE
- ARTICOLE SPORTIVE, PRODUCE

iprofil „măgura codlei”

Cooperativa

ELECTRO-BOBINAJUL

București, str. Ghiociei nr. 20, raionul 1 Mai

— Telefon 11.46.80, 11.46.88, 12.35.94 —

fabrică și livrează, fără repartiție,
următoarele produse electrotehnice :

- electromotoare monofazice și trifazice pînă la 0,55 kW
- electromotoare 120 V și 220 V. 70 W pentru mașini de cusut
- polizoare monofazice și trifazice cu două capete
- ventilatoare axiale 120 V și 220 V, diametrul paletelor 300 mm.
- transformatori pînă la 50 KVA
- transformatori pentru reclame luminoase cu neon
- balasturi de 40 W, 250 W și 400 W-220 V.
- injectoare monofazice și trifazice pentru combustibil lichid
- corpuri de iluminat pentru tuburi fluorescente, becuri cu mercur etc., de toate tipurile, etanșe, neetanșe etc. — pentru iluminatul public, iluminatul încăperilor de lucru etc.
- sonerii polarizate de alarmă (tip P.C. 7) 220 V.c.a.
- releu de tensiune accidentală pentru prevenirea accidentelor electrice la mașini-unelte.
- regulator de tensiune 24 V—30 W și 1200 W
- electromagnet avans rapid 25 kg, 30 mm cursa
- declanșator final basculant 6 A, 500 V.
- întrerupător comandă distanță.
- ciocane electrice pentru lipit, 120 V și 220 V, 80 W
- rezistențe pentru ciocane de lipit (120 V și 220 V 80 W — piese de schimb).
- hupe de semnalizare.
- plăci și perii din cărbune și bronz grafitat
- antene de cameră
- bobine audion.
- condensatori variabili

* In ateliere specializate se rebobinează, transformă și verifică electromotoare, alternatoare, transformatori, aparatul auto, dinamuri, releu, reostate de pornire și excitație, automate de protecție etc.

* In atelierul de turnătorie se execută lucrări de turnătorie din aluminiu și bronz.

* In atelierul de reizolări se reizolează conductori electrici cu bumbac.

COMPLEXUL
PENTRU INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RĂȘINI
UREOFORM-ALDEHIDA DIN AȘCHII
DE LEMN TRIPLU STRATIFIGAT.

Economice, stabile, grosimi uniforme,
randament sporit la croire, perfect
plane, formate practice, se pot furni-
rui etc.

Greutate specifică 60
kg/mc.

Grosimi: 8, 12, 16, 19, 22
mm

Formate: 1830/3660, 1830/
1830, 2440/1830, 1220/
1830 mm.

DOMENII DE UTILIZARE

• Mobilier • plafoane • pereți despăr-
țitori • amenajări interioare • va-
goane tramvaie • lambrouri • con-
strucții navale etc.

**C.I.L.
BRAILA**

UNIFORME ȘCOLARE

pentru băieți și fete
sortimente noi

FRUMOASE

PRACTICE

REZISTENTE

S-au pus în vânzare cu începere de la 15 iulie a. c.
în întreaga țară

GOSPODINE, folosiți!

- Oala pentru fiert lapte
 - Oala pentru fiert cartofi
- produse de:

EMAILUL ROȘU

MEDIAȘ

AVANTAJE: laptele nu dă
în foc, cartofii fierb în aburi
repede și nu se sfărâmă.

SPORT

Pele, despre el și despre fotbal

Admirabila demonstrație fotbalistică pe care a făcut-o echipa braziliană în compania reprezentativei sovietice continuă să fie un pasionant subiect de discuție. Iar perspectivele meciului retur din toamnă,

când brazilienii îi vor găzdui pe sovietici pe stadionul „Maracana” din Rio de Janeiro, menține acest subiect în plină actualitate.

În centrul interesului general se află, bineînțeles, „Perla neagră” — celebrul Pele, căruia am avut ocazia să-i iau recent un interviu.

— 24, 25 și 26. Iată cifrele date de ziare în legătură cu vîrsta dumneavoastră. Nu vreți să precizați data și să ne dați totodată și alte amănunte biografice?

— M-am născut la 21 octombrie 1940 în statul Minas-Gerais, în localitatea Tres Corasoes (Trei Inimi). Tatăl meu a fost în tinerețe fotbalist profesionist, apoi s-a făcut învățător. O duceam greu, așa că, îmi câștigam existența lucrînd ca lustragiu. Și bateam mingea. Întîi am jucat la „Atletic Club Bauro” iar din 1956 am trecut la „Santos”, unde joc și azi. Am 1,71 m înălțime, 73 de kilograme. Vădese o oarecare tendință de îngrășare, mai ales că îmi place foarte mult să dorm. Nu fumez. Practic, nu beau. Sînt celibatar.

— De ce?

— În Brazilia sînt multe fete frumoase. Dar mi-e teamă că nu mă vor de bărbat. Fotbaliștii sînt mereu plecați de acasă... Există, totuși, o seniorita care mă atrage. Dar pînă la campionatul mondial nu trebuie să mă gîndesc decît la fotbal.

— Ce vă place cel mai mult în fotbal?

— Să câștig.
— Și ce nu vă place?
— Să pierd.
— Care vă e lovitura preferată?
— Cu piciorul drept.
— Într-un interviu mai vechi declarați că vă place să șuțați cu stîngul.
— Și atunci, și acum am răspuns foarte cîștit, deoarece după părerea mea, un jucător care se respectă trebuie să posedă la fel de bine și lovitura cu dreptul și pe cea cu stîngul.

— Ce sport vă mai place în afară de fotbal?

— Nimic nu se poate compara cu acest joc uimitor, care atrage sute de milioane de oameni. Totuși recunosc foloasele și satisfacția înotului. Iar pentru liniștirea nervilor, pentru concentrare și educația stăpînirii de sine și a răbdării, nimic nu egalează pescuitul și înotul.

— Aveți vreo pasiune extrafotbalistică?
— Sigur. Colecționez tricouri de la fotbaliști. Am pînă acum vreo trei sute. Ultima „piesă” am achiziționat-o la Moscova: tricoul lui Valeri Voronin. Am făcut schimbul de „suveniruri” chiar pe teren.

— În cît timp alerțați suta de metri?

— În 10,8 secunde.

— Vă cunoașteți lipsurile ca jucător?

— Ba bine că nu! Mai mult decît vă închipuiți. Jucători ideali nu există iar în fotbal trebuie să înveți pînă în ultima clipă, pînă la ultimul meci.

— Ar trebui schimbate regulile de joc?

— Așa cum sînt mă satisfac pe deplin. Precum se vede, Pele este nu numai un mare jucător, ci și un om serios, spiritual și exemplar de modest. Își merită pe deplin fabuloasa-i popularitate.

I. Vaniat

MODĂ

Ce luăm în concediu

Concediile sînt în toi. Lumea continuă să plece la munte și la mare, dornică de aer și de soare, de apă și de iarbă verde, dornică să mai schimbe decorul cotidian al întregului an și să colinde drumuri noi și melcaguri necunoscute.

Se spune că trebuie să știi să te odih-

Ce plăcută e apa!

nești. Asta înseamnă în primul rînd să știi ce să pui în valiză cînd pleci în concediu. O îmbrăcăminte potrivită cu locul odihnei, comodă și frumoasă este o bază de bună dispoziție, o dovadă de gust și un element constitutiv al armoniei peisajului înconjurător. Gîndiți-vă ce impresie neplăcută lasă vilegiaturii care colindă plajele cu asurzitorul aparat de radio portativ agățat pe umăr și însoțit de partener violent tapate și fardate, urcate pe papuci cu tocuri înalte și subțiri. În valiza lor astfel de oameni pun de obicei numai îmbrăcăminte elegantă, destinată dansului din zori pînă în zori.

Ce luăm, deci, cu noi în concediu?

— Încălțăminte potrivită (papuci sau sandale, ghețe de bachelit pentru ascensiuni).

— Costum de baie.

— Două rochii-halat de stambă-lejere (chiar dacă e confecționată dintr-un material subțire, o rochie strîmtă se îmbracă și se dezbracă greu pe căldură, cînd corpul este transpirat).

— Pantaloni și șort (dacă ne permite silueta).

— Două bluze și cîteva baticuri colorate.

— Un pulover, o scurtă sau o jachetă.

— Ochelari de soare, o pălărie care să ne protejeze capul.

Acestea sînt obligatorii. Cît privește toaleta elegantă, asta depinde de proiectele fiecăruia.

A. Gromolina

COSMETICĂ

Cum ne îngrijim mîinile

Vara lucrăm în grădină, pe cîmp (ca profesioniști sau amatori), preparăm mîncăruri din legume și fructe. Toate acestea au influență asupra pielii mîinilor noastre. Cum să le îngrijim ca să nu se strice?

După ce ne-am terminat treaba, ne spălăm pe mîini cu apă caldă și săpun, folosind o periuță sau piatră ponce. Apoi le ștergem bine și le ungem cu o cremă hrănitoare, care este ușor și rapid absorbită de piele. Cînd ne ștergem e bine să împingem ușor în jos pielea de pe unghii.

Manichiura este o condiție obligatorie a îngrijirii mîinilor. Lacul e o problemă de gust, dar dacă îl folosim, el trebuie să aibă nuanță rujului de buze. Unghiile neîngrijite dar vopsite fac o impresie dezagreabilă.

Măști de sezon

Măștile vitaminate de suc de fructe sau legume proaspete sînt un excelent mijloc de prevenire a ofilirii tenului.

Măștile din suc proaspăt de căpșuni, frați, mure, morcovi, struguri, gutui, pepene verde sînt bine suportate de orice ten. Ele se aplică în felul următor: acoperiți fața, curățată în prealabil, cu un strat subțire de vată îmbibată cu suc proaspăt și păstrați-o timp de 15—20 minute. Apoi scoateți masca cu ajutorul unui tampon de vată muștat în apă caldă și ungeți pielea umedă cu o cremă nutritivă.

GIMNASTICĂ

Vara și plămîinii

Sînt copii care toamna și iarna se îmbolnăvesc frecvent de bronșită, pleurită, congestie pulmonară. Pentru ei vara este sezonul ideal pentru dezvoltarea și călirea aparatului respirator. Recomandăm azi un complex de exerciții a căror practicare are drept consecință fortificarea plămînilor copiilor. Fiecare exercițiu trebuie executat liniștit, de cinci-șase ori, de preferință dimineața.

1. Picioarele depărtate, brațele întinse cruciș în față, Ducerea mîinilor în jos și la spate și o bătaie din palme. Prin afară, ducerea mîinilor sus deasupra capului, urmărindu-le cu privirea și o bătaie din palme. O nouă bătaie din palme la spate și revenirea în poziția inițială. Respirație liberă.
2. Ducerea brațelor în lături (inspirație). Ridicarea piciorului stîng îndoit și apăsarea lui cu amîndouă mîinile pe piept (expirație). Același lucru cu piciorul drept.
3. Picioarele depărtate, mîinile pe șolduri. Lăsarea brațului stîng în jos și înclinarea trunchiului pînă cînd mîna atinge piciorul (inspirație). Revenire în poziția inițială (expirație). Același lucru la dreapta. (De cite cinci-șase ori în fiecare sens).
4. Picioarele depărtate, un băț la spate pe umeri. Răsucirea trunchiului la stînga cu ridicarea bățului deasupra capului (inspirație). Revenire în poziția inițială (expirație). Idem la dreapta.
5. Inspirație adîncă și prelungind expirația la maximum, rostirea puternică și neînteruptă a literelor r, j, ș, u, v, a.

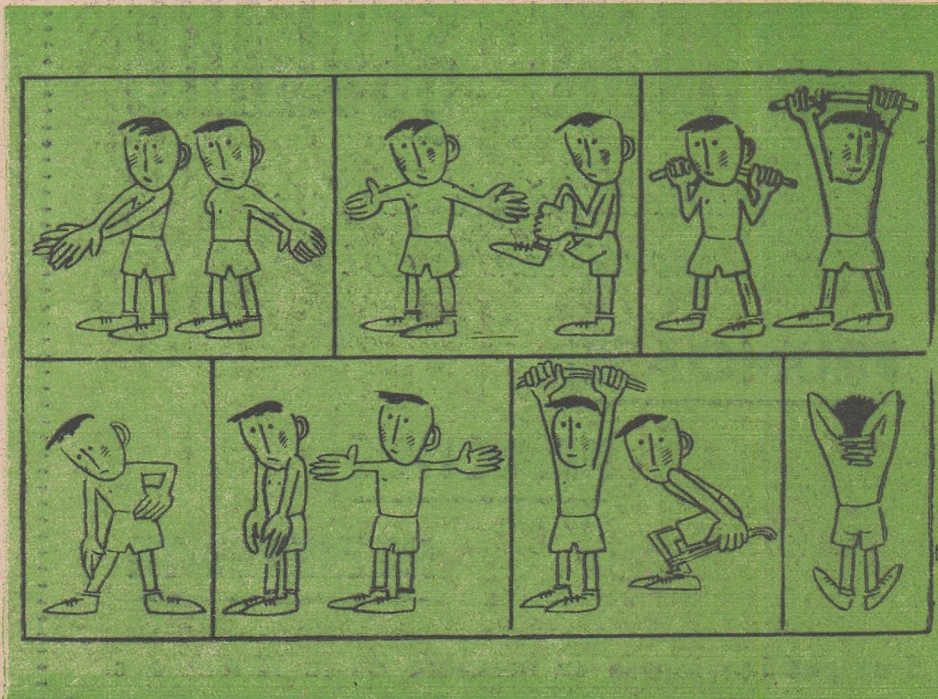
6. Picioarele apropiate, umerii și brațele lăsate în jos în față, bărbia sprijinită în piept. Ridicarea mîinilor cu palmele în sus și ducerea lor în lături cu o flexiune puternică, însoțită de o zvîcnire a capului în spate (inspirație). Revenire în poziția inițială (expirație).

7. Picioarele apropiate, în mîini o coardă strînsă în patru. Ducerea brațelor cu coarda deasupra capului (inspirație). Lăsarea pe vine, prinderea părții inferioare a gambei cu coarda și tragerea ei cu putere spre spate (expirație).

8. Picioarele apropiate, brațele în față cu degetele încrucișate. Îndoirea mîinilor și ducerea lor la spate în așa fel încît coatele „să privească” în sus (inspirație). Ridicarea brațelor în sus și readucerea lor în față (expirație).

9. Umflarea unui balon sau a unei camere de minge.

V. Pavlova

Poșta redacției

RĂZVAN STROE — Tr. Severin: Am primit articolul dumneavoastră, dar tema lui nu se încadrează în profilul revistei noastre. Vă sîntăm să vă adresați unei publicații de specialitate sau revistei „Știință și tehnică”.

GHEORGHE LUPU — Schela Țicleni: Vă recomandăm să adresați veșturile unei reviste literare.

MIHAI CRĂCIUN — Timișești, reg. Bacău: Am publicat, însoțite de fotografii, în mai multe rînduri amănunte despre cele mai recente autoturisme sovietice. Consultați colecția revistei noastre pe anul în curs. Vom reveni cu nouăți imediat ce vom fi în posesia unor informații recente.

PETRU NICOARĂ — Abrud, reg. Cluj: Corespondența primită nu se mai restituie.

MINERVA BARBĂROȘIE — com. Berini, reg. Banat: Adresa lui Răzvan Petrescu, interpretul lui Adrian Zografi din filmul „Codin”: Studioul cinematografic București.

CONSTANȚA CONSTANTINESCU — București: Ne bucurăm de aprecierile dumneavoastră referitoare la forma și conținutul revistei noastre. În ce privește publicarea volumului la care vă referiți vă sîntăm să vă adresați cu această sugestie Editurii politice din București, Piața Scintei nr. 1, raionul 30 Decembrie.